

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

อารีย์ มัยงพงษ์
เกื้อกุล ตาเย็น

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี
ผู้วิจัย : อารีย์ มัยงพงษ์ และ เกื้อกุล ตาเย็น
พ.ศ. : 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี และการสนับสนุนเทคโนโลยี ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ ผู้สูงอายุจำนวน 320 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง บุตรหลานและเพื่อนๆ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น รองลงมาคือ ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบนอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างความบันเทิงใจทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างมาก ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด คือ บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุด สถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน รองลงมาคือ การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ โดยสามารถอธิบายความมีอิทธิพลได้ร้อยละ 24.6 2) ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และ 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ โดยทั้ง 2 ปัจจัยสามารถอธิบายความมีอิทธิพลได้ร้อยละ 39.7

Title : Factors Influencing to Demand Elderly of Learning Technology in
Convergence Technology Media Era

Researcher : Aree Mayoungpong and Kuakul Tayen

Year : 2016

Abstract

The objectives of this research to investigate 1) the level of elderly acceptance of technology and support. 2) Individual factors influence the elderly learning. The quantitative approach was applied by using questionnaire in data collection. Data was collected from 320 elderly people. Descriptive and inference statistics were used: percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation and, multiply regression analysis.

The findings indicates that there is the highest level of elderly acceptance of technology and support. The elderly people also use the Internet mainly to communicate with others, followed by watching movies and listening to music. The most important technology support for the elderly is the Internet and computer use in a public place such as library, hospital and elderly center with an expert encouragement. Provide knowledge and skills for the elderly using technology is the second most important technology support. Factors influencing the elderly learning in technology media are as follows: 1) Individual factors: the level of education, occupation, current, salary and, computer experience. This factor can explain the influence is 24.6 percent. 2) The elderly acceptance of technology 3) Technological support for the elderly. These two factors can explain the influence is 39.7 percent.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้วิจัยขอพระขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ในการดำเนินงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร. มนต์ชัย เทียนทอง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความชัดเจนของเนื้อหา ตลอดจนรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งได้ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

และขอขอบพระคุณผู้สูงอายุที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

อารีย์ มัยงพงษ์
เกื้อกุล ตาเย็น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ของผลการวิจัย	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ส่วนที่ 1 แนวคิดความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี	7
1.1 ความต้องการ	7
1.2 การเรียนรู้	8
1.3 สื่อเทคโนโลยี	10
1.4 ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี	11
1.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี	11
ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	12
2.1 ความหมายของผู้สูงอายุและการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ	12
2.2 แนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย	14
2.3 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)	16
2.4 ความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	17
2.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี	18
ส่วนที่ 3 ปัจจัยความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี	22
3.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ	24
3.2 ปัจจัยด้านการยอมรับสื่อเทคโนโลยี	24
3.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี	25
ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	การวิเคราะห์ข้อมูล
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
	ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี
	และการสนับสนุนเทคโนโลยี
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับ
	เทคโนโลยี และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยี
	ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย
	อภิปรายผล
	ข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม	
ประวัติผู้วิจัย	

30

30

32

33

34

34

35

36

39

39

45

45

51

53

53

55

58

59

62

63

71

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2555 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวนสมาชิกชมรม	30
2	คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	36
3	ระดับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	39
4	ระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ	43
5	สถิติพรรณนาและเมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี	47
6	การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อ ความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี	48
7	สถิติพรรณนาและเมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	49
8	การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี ของผู้สูงอายุ	50
9	ข้อเสนอแนะโดยภาพรวมของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้สื่อ เทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี	51

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และโทรคมนาคม ได้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องจนเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า “ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี” (Convergence Technology Media Era) ซึ่งเกิดจากการที่เทคโนโลยีต่างๆ แต่เดิมเคยแยกจากกัน และได้ถูกนำมาหลอมรวมเทคโนโลยีเข้ามาใช้ร่วมกัน อาทิ เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้นำหลอมรวมกับเทคโนโลยีมัลติมีเดีย เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการหลอมรวมเทคโนโลยีทำให้เกิดสื่อใหม่ (New Media) นั่นก็คือ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ สื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกกลุ่มทุกวัยในสังคมหลากหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการเชื่อมโยง การติดต่อสื่อสาร จึงทำให้จำนวนผู้ใช้สื่อใหม่ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน และแม้แต่วัยชราหรือกลุ่มผู้สูงอายุก็จำเป็นต้องมีการเรียนรู้การใช้สื่อใหม่เหล่านี้ด้วยเช่นกัน (ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์, 2553 และ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558) เพื่อใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่เหล่านี้ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุให้ดีขึ้น และยังเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีของบุคคลทุกกลุ่มทุกวัยในหลายประเทศซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับกลุ่มประชากรผู้สูงอายุปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างประชากรของประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประชากรผู้สูงอายุไทยเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นตลอดมา โดยเพิ่มจากร้อยละ 5.0 ในปี พ.ศ. 2493 เป็นร้อยละ 10.1 ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า ในปี พ.ศ. 2552 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระบุว่าประชากรไทย 63.4 ล้านคน เป็นประชากรผู้สูงอายุ 7.2 ล้านคนหรือร้อยละ 11.3 ของประชากรทั้งประเทศ คาดว่าในปี พ.ศ. 2558 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 15.6 พ.ศ. 2568 ร้อยละ 21.5 และ พ.ศ. 2576 มีร้อยละ 25 (ทศพนธ์ นรทัตน์, 2552) หลายประเทศได้วางนโยบายเพื่อการดูแลผู้สูงอายุรวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงวัย เพื่อให้ได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข เช่น สหภาพยุโรปที่คาดว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 จาก พ.ศ. 2553-2573 จึงต้องการที่จะให้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงผู้สูงวัยได้มากขึ้น และจะมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารกับสังคมได้อย่างสะดวก (ศรีศักดิ์ จามรมาน, 2552) หรืออย่างประเทศเกาหลีใต้ กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสารของเกาหลีใต้ (Ministry of Information and Communication : MIC) ได้จัดโครงการการศึกษาไอซีทีสำหรับผู้สูงอายุ (ICT Education for the Elderly) โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบัน การศึกษา ศูนย์สวัสดิการสังคม และศูนย์สวัสดิการผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณ เพื่ออบรมทักษะไอซีทีแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นเวลา 20 – 30 ชั่วโมง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552 – 2556 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเรียนรู้ไอซีทีให้แก่ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ โดยการ

จัดทำและเผยแพร่อุปกรณ์ไอซีที่ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ เนื้อหาสาระดิจิทัล เพื่อสร้างโอกาสแก่กลุ่มบุคคลดังกล่าวให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการฝึกอบรมการเรียนรู้ด้านไอซีให้แก่ผู้สูงอายุ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2552)

เมื่อพิจารณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2555 จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ใช้คอมพิวเตอร์ร้อยละ 3.1 ของประชากรทั้งหมด และใช้อินเทอร์เน็ตประมาณร้อยละ 2.0 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด แม้ว่าแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งคาดได้ว่า จะเพิ่มสูงขึ้นตามสภาพสังคมของยุคหลอมรวมเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามยังมีประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากที่ควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อเปิดโลกการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ทั้งนี้ปัจจุบันการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตยังห่างไกลกับความต้องการของผู้สูงอายุมาก เนื่องจากผู้สูงอายุยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดโอกาสในการเรียนรู้รวมทั้งการใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง หากหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการเรียนรู้ และเห็นถึงประโยชน์ของการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องและถูกวิธีแล้ว จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะข้อมูลที่น่าสนใจส่งเสริมการดูแลสุขภาพด้วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นการช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประชากรต่างวัย ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมการให้เกิดการเรียนรู้หรือทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีในปัจจุบัน (สมาน ลอยฟ้า, 2554) อย่างไรก็ตามหากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสังคมผู้สูงอายุ ได้ทราบถึงปัจจัยเชิงเหตุของผู้สูงอายุที่ต้องการจะเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีว่าเกิดจากปัจจัยใดบ้าง ก็จะทำให้การส่งเสริมการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุเกิดประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาซึ่งเห็นได้ว่า ในปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีนี้มีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยี ทั้งนี้จากการเติบโตของสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ที่มีรูปแบบพัฒนาการที่หลากหลาย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี” เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคำรู้และทักษะการใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ
2. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี
2. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ/ก่อนอายุ 60 ปี อาชีพปัจจุบัน รายได้ปัจจุบันเฉลี่ย/เดือน โครงสร้างของครอบครัว และประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์
 - 1.2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ทักษะคิดที่มีต่อการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา และอิทธิพลของสังคม
 - 1.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมของสถานที่
2. ขอบเขตด้านประชากร

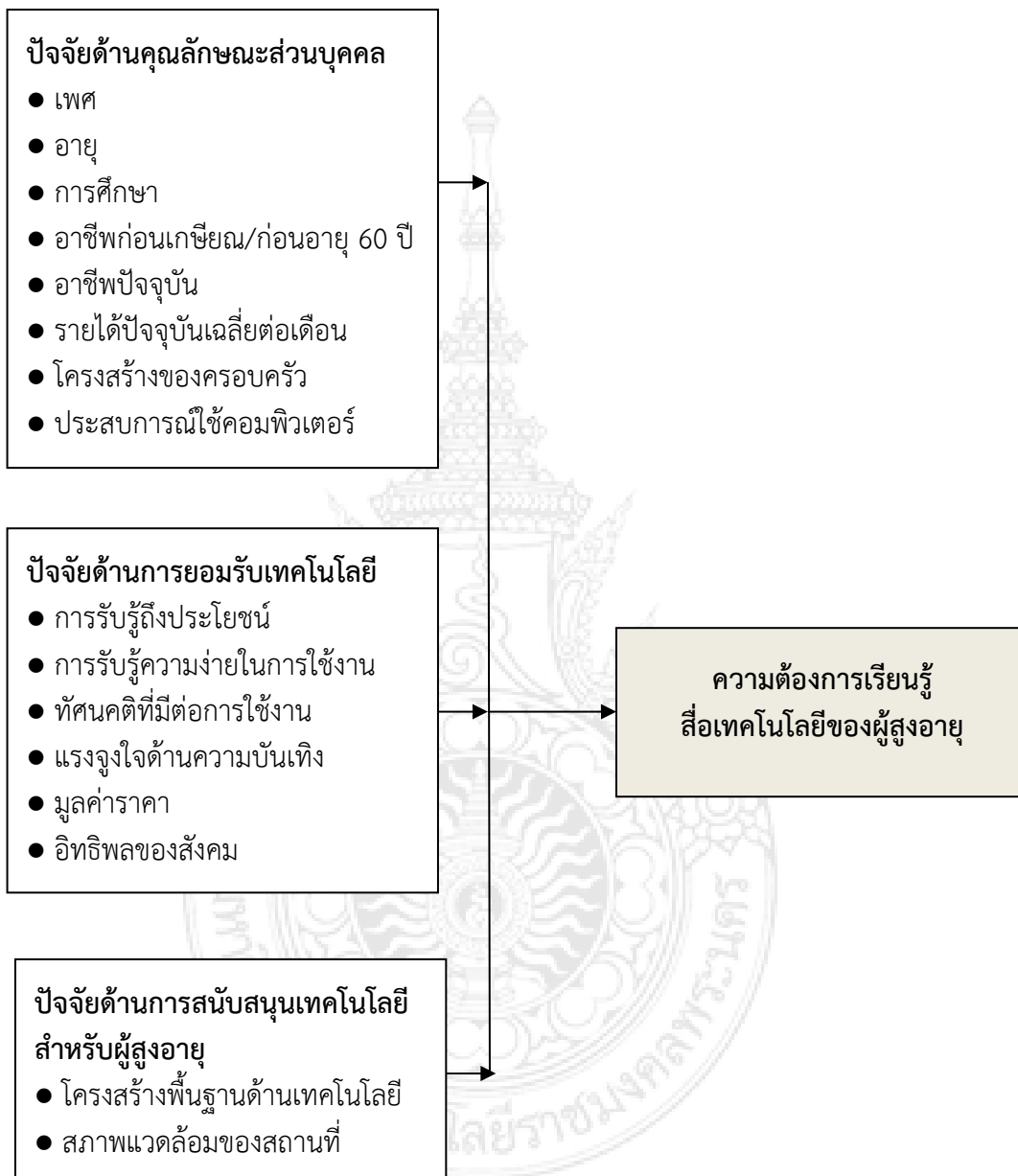
ได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 12,656 คน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในจำนวน 21 เขต พื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 96 ชมรม และเป็นชมรมผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกระบุไว้ในทำเนียบองค์กร ชมรมผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี คือ เดือนตุลาคม 2558 ถึงกันยายน 2559

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

นิยามศัพท์

สื่อเทคโนโลยี ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง สื่อในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทั้งในการดำเนินวิถีชีวิต การศึกษาเรียนรู้ และการดำเนินธุรกิจ โดยใช้ทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์

ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี หมายถึง ยุคของการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาหลอมรวมกันเพื่อการใช้ให้เกิดอรรถประโยชน์ร่วมกันและเกิดความสะดวกสบาย รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งแต่เดิมนั้นเทคโนโลยีเหล่านั้นเคยแยกออกจากกัน อาทิ การหลอมรวมเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่กับเทคโนโลยีมัลติมีเดีย การหลอมรวมเทคโนโลยีโทรคมนาคมกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความสนใจ ความเข้าใจ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในยุคโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต โดยการใช้สื่อเทคโนโลยี

การยอมรับเทคโนโลยี หมายถึง การรับรู้ถึงประโยชน์และรับรู้ถึงความง่ายของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุเพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

การรับรู้ประโยชน์ หมายถึง ระดับความเชื่อถือของบุคคลที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน และช่วยยกระดับคุณภาพการดำเนินชีวิต

การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน หมายถึง ระดับความเชื่อถือในความสามารถของบุคคลต่อสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ว่าสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีความง่ายต่อการใช้งาน ง่ายต่อการเข้าถึง และง่ายต่อการเรียนรู้

ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน หมายถึง การได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน ในขณะที่ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้งานได้รับอิทธิพลจากทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการยอมรับการใช้งานจริงในที่สุด

แรงจูงใจด้านความบันเทิง หมายถึง ความสนุก ความชอบ หรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยีโดยตรง

มูลค่าราคา หมายถึง ความรู้และทักษะการคิดเปรียบเทียบเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับ และค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้ประโยชน์นั้น ว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนที่จะซื้อมาใช้งานหรือไม่อย่างไร

อิทธิพลของสังคม หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่เชื่อว่าตนเองควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ จะทำให้เป็นการยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นอิทธิพลจากบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน กลุ่มเพื่อนที่สัมพันธ์กันหรือทำธุรกิจร่วมกัน เป็นต้น

การสนับสนุนเทคโนโลยี หมายถึง การที่หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุได้ให้ความสำคัญต่อการจัดสรรเครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี การให้บริการใช้อินเทอร์เน็ต และสนับสนุนสภาพแวดล้อมของสถานที่ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและใช้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ประโยชน์ของผลการวิจัย

1. ด้านวิชาการ การวิจัยเรื่องนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ
2. ด้านนโยบาย ผลของการวิจัยสามารถใช้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน
3. ด้านสังคม/ชุมชน การวิจัยเรื่องนี้นำไปสู่การพัฒนาความรู้และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน/ชมรมผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมผู้สูงอายุให้มีคุณภาพดีขึ้นและทำให้ลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มบุคคลต่างวัยในการเข้าถึงการเรียนรู้และการใช้สื่อใหม่ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดหลักในการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

- 1.1 ความต้องการ
- 1.2 การเรียนรู้
- 1.3 สื่อเทคโนโลยี
- 1.4 ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี
- 1.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

- 2.1 ความหมายของผู้สูงอายุและการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ
- 2.2 แนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย
- 2.3 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)
- 2.4 ความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ
- 2.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

- 3.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
- 3.2 ปัจจัยด้านการยอมรับสื่อเทคโนโลยี
- 3.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 แนวคิดความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

1.1 ความต้องการ

ความต้องการของมนุษย์ มีอยู่ 3 ประการ (เสถียร เหลืองอร่าม , 2525 : 10- 18 และ นิพนธ์ คันธเสวี, 2528 : 71 อ้างถึงใน วราภรณ์ ตรีภูมิตถะ, 2557) ได้แก่

1) ความต้องการทางด้านร่างกายหรือความต้องการทางสรีระ (Physical or Physiological Needs) หรือ ความต้องการปฐมภูมิ (Primary Needs) หรือ ความต้องการทางด้านชีววิทยา (Biological Needs) หรือความต้องการปฐมภูมิ (Primary) เป็นความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอันดับแรกหรือขั้นต่ำสุดของมนุษย์ซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับชีวิต เป็นความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ เพื่อการมีชีวิตอยู่ จึงเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะขาดเสียมิได้ การแสวงหาสิ่งต่าง ๆ มาเพื่อตอบสนองความต้องการในทางกายของมนุษย์นี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม การฝึกอบรม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ ฯลฯ

2) ความต้องการทางด้านจิตใจ หรือ ความต้องการในระดับสูง หรือ ความต้องการทางด้านจิตวิทยา หรือความต้องการทุติยภูมิ หรือความต้องการที่เกิดใหม่ (Psychological Needs or Secondary Needs or Acquired Needs) เป็นความต้องการที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายหลัง หลังจากความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว บางครั้งจึงเรียกความต้องการทางจิตใจว่า "ความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่" (Acquired Needs) เพราะเป็นความต้องการที่เกิดจากความรู้ และการเรียนรู้ ประสบการณ์ การสนองตอบต่างๆ ก็เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เป็นแรงขับ (Drive) ชนิดหนึ่งที่ไม่หยุดอยู่กับที่ (Dynamic) ไม่มีรากฐานจากความต้องการทางร่างกาย แต่อาศัยกลไกทางสมองที่สั่งสมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจเหมือนกันหรือต่างกันก็ได้ เนื่องจากแต่ละคนมีระดับความต้องการแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ และประสบการณ์ ความต้องการทางจิตใจเป็นความต้องการที่สลับซับซ้อนและมีความแตกต่างกันมากระหว่างบุคคล

3) ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่จะดำรงชีวิตให้เป็นที่ยอมรับนับถือของคนอื่น หรือมีความเป็นอยู่ดีกว่าบุคคลอื่น เช่น ต้องการความปลอดภัย ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ต้องการความยอมรับในสังคม ต้องการความก้าวหน้า เป็นต้น

1.2 การเรียนรู้

การเรียนรู้มีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกเพศทุกวัย ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ทำให้คนเราเกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต การเรียนรู้ช่วยให้คนเราสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และเทคโนโลยี เพื่อให้การดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของนักวิชาการหลายท่าน จึงนำเสนอสาระสำคัญดังนี้

สุนทร สุนันท์ชัย (2544 : 9 อ้างถึงใน อรอำไพ บุรานนท์, 2554 : 39) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ ว่าหมายถึง การรับความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ มีการจัดและไม่มีการจัด มีการวางแผนและไม่มีการวางแผน จากการศึกษาบุคคลมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชีวิต

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 29) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของเราในปัจจุบัน การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและการเรียนรู้ไม่เพียงแต่เป็นการจัดกิจกรรมในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาอย่างมีระบบเท่านั้น แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสภาพและทุกขณะ ตั้งแต่มนุษย์ลืมตาโลก เราก็เริ่มเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยการเริ่มจากสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว การเรียนรู้จึงสำคัญต่อการเจริญเติบโตขึ้น มีวุฒิภาวะที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตน

สิริอร วิชชาวุธ (2554 : 2) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ 1) มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจาก “ไม่รู้” เป็น “รู้” “ทำไม่ได้” เป็น “ทำได้” “ไม่เคยทำ” เป็น “ทำ” 2) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นต้องเป็นไปอย่างถาวร (Permanent not Temporary) และ 3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558) ได้นิยาม การเรียนรู้ว่าหมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงพอใจ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ และอาจเกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์สารสนเทศชนิดต่างๆ จนบุคคลสามารถตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศของตนเอง รู้ถึงวิธีการในการสืบค้นเพื่อหาข้อมูล/สารสนเทศที่ต้องการ รวมถึงต้องสามารถประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่สามารถหามาได้ รู้จักวิธีการจัดเก็บ และเรียกข้อมูล/สารสนเทศมาใช้เมื่อต้องการ สามารถใช้ข้อมูล/สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม และสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อสร้างและสื่อสารความรู้

Morris (1990) อธิบายว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และการปฏิบัติฝึกฝน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเกิดความรู้ ความคิด ทักษะ และเกิดการบูรณาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือได้รับสารสนเทศใหม่ ซึ่งสามารถเรียนได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน และการใช้ จนทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยแสดงในรูปแบบต่าง ๆ จนกว่าจะเป็นที่พอใจและเหมาะสมที่สุด เรียกว่า การลองถูกลองผิด ซึ่งสรุปกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ได้ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552 : 18)

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of readiness) หมายถึง ความพร้อมของผู้เรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) หมายถึง การฝึกหัดหรือการกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจของผู้เรียนจะทำให้เกิดทักษะในการเรียนรู้อย่างถาวร
3. กฎแห่งการใช้ (Law of use) หมายถึง การนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกหัดและการเรียนรู้ไปใช้เพื่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ จะทำให้การเรียนรู้ได้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of effect) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้นำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ย่อมทำให้ได้รับความพึงพอใจและต้องการจะเรียนรู้ต่อไป

บรูเนอร์ (Bruner, 1996 อ้างถึงใน จิราภรณ์ พิมใจใส. 2553 : 71) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างแนวคิดใหม่และความคิดรวบยอดใหม่ขึ้น โดยมีความรู้ปัจจุบันและความรู้ในอดีตเป็นฐานการเรียนรู้ใหม่ ผู้เรียนเสาะหาความรู้โดยต้องอาศัยความเข้าใจภาพรวม การเข้าใจแต่ละส่วนอยู่ภายในบริบทขององค์รวม ซึ่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผู้สอนต้องเข้าใจรูปแบบการทำงานของสมองของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวความคิดของ Richard R. Bootsin กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ซึ่งมนุษย์มีการเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงก่อนตาย โดยไม่มีใครแก่เกินที่จะเรียน (No one old to learn) โดยการเรียนรู้จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวความคิดของ Alan Thomas ระบุว่า มี 8 ประการ

1. การเรียนรู้เป็นการลงมือปฏิบัติ
2. การเรียนรู้เป็นปัจเจกบุคคล
3. การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากบุคคลในสังคมร่วมกัน

4. การเรียนรู้เป็นการตอบสนองสิ่งที่พบ/กระตุ้น
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต
6. การเรียนรู้ไม่สามารถเปลี่ยนกลับไป – มาได้
7. การเรียนรู้ต้องใช้เวลา
8. การเรียนรู้ไม่สามารถเกิดจากการถูกบังคับ

1.3 สื่อเทคโนโลยี

สื่อเทคโนโลยี หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

สื่อเทคโนโลยี ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง สื่อในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลทุกเพศทุกวัย ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ใช้ในการศึกษาเรียนรู้ ค้นหาข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนยังสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด มีความสะดวกรวดเร็ว ช่วยให้คนสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้งานอยู่บนอุปกรณ์พกพาเคลื่อนที่ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และเน็ตบุ๊ก

1.4 ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ยุคหลอมรวมเทคโนโลยี (Convergence Technology Media Era) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่มีการเชื่อมต่อระหว่างสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร โทรคมนาคม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเนื้อหาสื่อ (Media Content) เป็นการรวมกันของ “3Gs” คือ คอมพิวเตอร์ (Computer) การสื่อสาร (Communication) และเนื้อหา (Content) สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลโดยตรงต่อเนื้อหาของสื่อที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล และได้รับความนิยมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การหลอมรวมสื่อได้เปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมบริการ และการทำงาน รวมทั้งการอุบัติใหม่ของเนื้อหาสื่อในรูปแบบใหม่ การเกิดสื่อใหม่ (New Media) เช่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หนังสือพิมพ์/วิทยุ/โทรทัศน์ออนไลน์ ฯลฯ เหล่านี้ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกกลุ่มทุกวัยในสังคมหลากหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสาร จากคุณสมบัติดังกล่าวเป็นผลทำให้จำนวนผู้ใช้สื่อใหม่ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน และแม้แต่วัยชราหรือกลุ่มผู้สูงอายุก็จำเป็นต้องมีการเรียนรู้การใช้สื่อใหม่เหล่านี้ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การเป็นสื่อใหม่ยังทำให้ผู้ใช้มีเสรีภาพสูงในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบการใช้ประโยชน์จากสื่อดังกล่าวผ่านช่องทางการสื่อสารโทรคมนาคมที่หลากหลาย เช่น SMART Phone คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรทัศน์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น (ณรงค์ศักดิ์ ศรี-ทานันท์, 2553 และสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558)

Jenkins (2006 อ้างถึงใน ณรงค์ศักดิ์ ศรี-ทานันท์, 2553) นักวิชาการสื่ออเมริกัน อธิบายเกี่ยวกับ การเข้าสู่ยุคของการหลอมรวมเทคโนโลยี ว่า: “...เป็นการหลอมรวมของเนื้อหาของสื่อหลายๆ แพลตฟอร์ม รวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อซึ่งมีความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมสื่อหลายๆ

รูปแบบ เช่น การให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมที่แตกต่างกัน เช่น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต บรอดแบนด์โทรศัพท์ โทรศัพท์ และ อุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ”

ศรีศักดิ์ จามรमान (2557 : 2) ได้กล่าวถึงการหลอมรวมเทคโนโลยี คือการที่เทคโนโลยีซึ่งแต่เดิมเคยแยกกันนั้นได้มาหลอมรวมอยู่ด้วยกัน อาทิเทคโนโลยีโทรศัพท์ได้มาหลอมรวมกับเทคโนโลยีวีดิทัศน์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีหลอมรวมเทคโนโลยีโทรคมนาคม (Telecommunication Technology) และเทคโนโลยีเครือข่าย (Network Technology) เข้าเป็นเทคโนโลยีเดียวกัน อาจสรุปได้ว่า อินเทอร์เน็ตคือตัวเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีทั้งหลายให้ใช้ร่วมกันได้ในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านธุรกิจ ด้านรัฐบาล ด้านศิลปะ ด้านสื่อสารมวลชน ด้านสาธารณสุข และด้านการศึกษา โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต

1.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีหรือเทคโนโลยีสารสนเทศ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548 : 92)

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (learning about technology) เป็นการเรียนรู้ในเรื่องของเทคโนโลยี เช่น เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ เรียนรู้คอมพิวเตอร์ใช้เพื่อการประมวลผล เก็บบันทึก ค้นคืนสารสนเทศได้อย่างไร เครื่องพิมพ์เลเซอร์และเครื่องพิมพ์แบบพ่นหมึกมีการทำงานอย่างไร เทคโนโลยีการสื่อสารมีรูปแบบใดบ้าง ช่องทางสื่อสารมีลักษณะเป็นอย่างไรและประกอบด้วยอุปกรณ์ใดบ้าง ฯลฯ วิชาเพื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีมีหลายวิชา เช่น วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น วิชาเครือข่ายดิจิทัล หรืออาจเรียนรู้จากเว็บไซต์ เช่น www.intel.com ที่นำเสนอในเรื่องต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะมีลัดมีเดีย

2. การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (learning by technology) เป็นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผล การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการสร้างบทเรียน การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้า การใช้เว็ลด์ไวด์เว็บเป็นสื่อในลักษณะการสอนบนเว็บ การเรียนการสอนในลักษณะอีเลิร์นนิ่ง และการทัศนศึกษาเสมือน (virtual fieldtrip) ด้วยแหล่งการเรียนรู้เสมือนจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น

3. การเรียนรู้ไปกับเทคโนโลยี (learning with technology) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้แก่ การเรียนรู้ว่าขณะนี้เทคโนโลยีมีความก้าวไกลไปในลักษณะและรูปแบบใดบ้างทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เช่น ซอฟต์แวร์โปรแกรมใหม่ๆ เครื่อง Tablet PC ซึ่งเป็นคอมพิวเตอร์ไร้สายที่ผู้ใช้สามารถเขียนลงบนจอภาพได้ กล้องดิจิทัลเพื่อถ่ายภาพและเว็บแคม (webcam) เพื่อใช้ส่งภาพขณะสนทนาบนอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เมื่อเรียนรู้ถึงความใหม่ทันสมัยของเทคโนโลยีแล้วจะนำมาประยุกต์ใช้ในวงการต่างๆ ได้อย่างไรบ้าง เช่น การใช้กล้องวีดิทัศน์ถ่ายภาพการสอนส่งไปบนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนในสถาบันการศึกษาอื่นเห็นภาพและได้ยินเสียงการสอน การใช้เครือข่ายไร้สายด้วยเทคโนโลยี Wi-Fi ทั้งในและนอกห้องเรียน แพทย์สามารถใช้ Tablet PC เพื่อเขียนสั่งยาคนไข้และส่งไปยังห้องยาได้ทันที หรือใช้ในการค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตขณะปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพ เหล่านี้เป็นต้น

ดังนั้นการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลทุกวัยในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีจะต้องศึกษาเพื่อก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการทำงาน ซึ่งสื่อเทคโนโลยีมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อเทคโนโลยีสามารถทำให้คนเราได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2.1 ความหมายของผู้สูงอายุและการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

1) ความหมายของผู้สูงอายุ

คำนิยาม “ผู้สูงอายุ” ซึ่งได้มีหน่วยงานและนักวิชาการให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

องค์การอนามัยโลก ได้นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่าเมื่อนับตามวัย หรือผู้ที่สังคมยอมรับว่าสูงอายุจากการกำหนดของสังคม หรือผู้ที่เกษียณอายุจากการทำงานเมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจ ในประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์ที่อายุ 65 ปี

ชมรมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย อธิบายความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความเสื่อมตามสภาพ มีกำลังลดลง เชื่องช้า เป็นผู้สมควรให้การอุปการะ (ชมรมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย อ้างถึงใน จารุวรรณ พิมพิค้อ, 2552 : 8)

จารุวรรณ พิมพิค้อ (2552 : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง โดยนับอายุตามปฏิทินเป็นมาตรฐานสากล ในการเป็นผู้สูงอายุซึ่งทางราชการไทยได้กำหนดให้เป็นเกณฑ์ในการเกษียณอายุราชการของข้าราชการไทย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักหอสมุดกลาง (2552 อ้างถึงใน พิษณุพงษ์ จิระโกคานนท์, 2553 : 50) ได้ให้คำจำกัดความของผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิง ซึ่งในการศึกษารวบรวมข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ ได้แบ่ง ผู้สูงอายุเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุตอนต้นคือบุคคลที่มีอายุ 60-69 ปี และผู้สูงอายุตอนปลาย คือบุคคลที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป

พิษณุพงษ์ จิระโกคานนท์ (2553 : 52) อธิบายถึงความหมายและองค์ประกอบ ของผู้สูงอายุ ว่าหมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยมีองค์ประกอบที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคม และกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หรือ ผู้สูงวัย หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในภาวะของผู้สูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย สรีระวิทยา จิตใจ และการมีส่วนร่วมทางสังคมที่ถดถอยลง โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2) การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

การกำหนดว่าผู้สูงอายุควรเริ่มเมื่ออายุเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันในแต่ละสังคมแต่ละประเทศ สำหรับสังคมไทยกำหนดว่า ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งเป็นคำนิยามตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ผู้สูงอายุมิได้มีลักษณะเหมือนกันหมด แต่จะมีความแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ องค์การอนามัยโลก จึงได้แบ่งเกณฑ์อายุตามสภาพของการมีอายุเพิ่มขึ้น ดังนี้ (จารุวรรณ พิมพิค้อ, 2552 : 9)

1. ผู้สูงอายุ (Elderly) มีอายุระหว่าง 60 – 74 ปี
2. คนชรา (Old) มีอายุระหว่าง 75 – 90 ปี
3. คนชรามาก (Very Old) มีอายุ 90 ปีขึ้นไป

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) เป็นช่วงที่ยังมีพลังช่วยเหลือตนเองได้ กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) เป็นวัยเริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปี หรือมากกว่า) ซึ่งเป็นวัยเจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพ และอาจมีภาวะทุพพลภาพ

การแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงดังกล่าว สำหรับในสังคมไทยยังมีได้มีข้อสรุปว่าจะมีการจัดประเภทของผู้สูงอายุในลักษณะใด การจัดโดยใช้เกณฑ์อายุก็ยังมีข้อถกเถียงว่ายังไม่เหมาะสม นักวิชาการบางท่านจึงใช้เกณฑ์ความสามารถของผู้สูงอายุแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ มีความพิการ

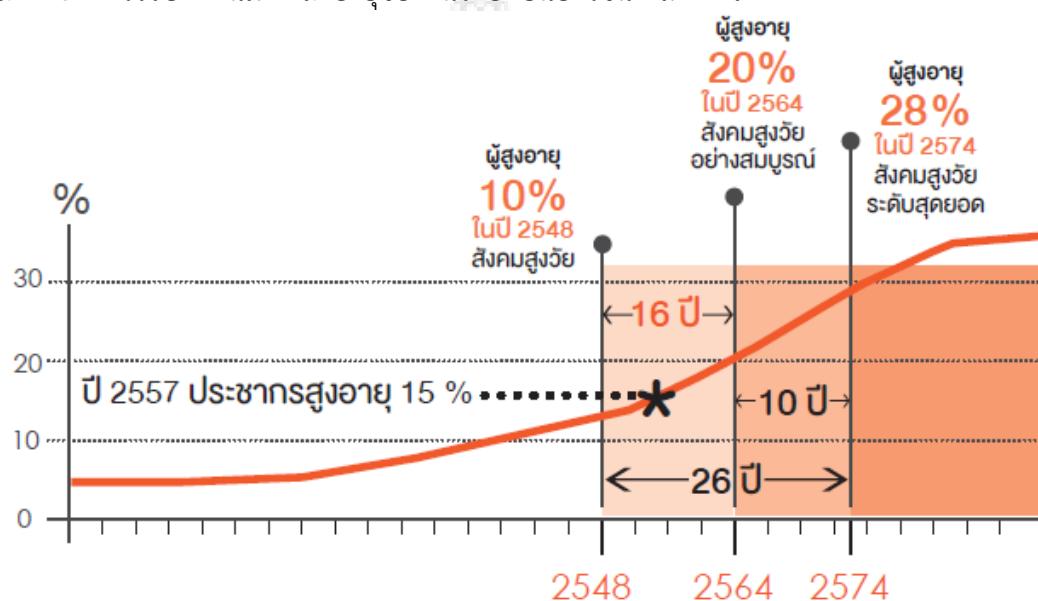
สำหรับนักชราวิทยา ได้แบ่งช่วงของผู้สูงอายุออกเป็น 4 ช่วง (ประเสริฐ ประสมรักษ์, 2551) ดังนี้

1. ช่วงไม่ค่อแก่ (the young-old)
 - อายุประมาณ 60-69 ปี เป็นช่วงที่คนต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เป็นภาวะวิกฤตหลายด้าน เช่น การเกษียณอายุ การจากไปของมิตรสนิท คู่ครอง โดยทั่วไปยังเป็นคนที่แข็งแรง แต่อาจต้องพึ่งพิงผู้อื่นบ้าง สำหรับบุคคลที่มีการศึกษานั้น จะรู้จักปรับตัว ยังเข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมทั้งในครอบครัว และนอกครอบครัว
2. ช่วงแก่ปานกลาง (the middle-aged old)
 - อายุประมาณ 70-79 ปี เป็นช่วงที่คนเริ่มเจ็บป่วย และเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมน้อยลง
3. ช่วงแก่จริง (the old-old)
 - อายุประมาณ 80-90 ปี เป็นช่วงวัยที่ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับคนอายุถึงขั้นนี้ต้องมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าในวัยที่ผ่านมา เริ่มย้อนนึกถึงอดีตมากขึ้น
4. ช่วงแก่จริงๆ (the very old-old)
 - อายุประมาณ 90-99 ปี ซึ่งผู้มีอายุยืนถึงระดับนี้มีจำนวนค่อนข้างน้อย เป็นช่วงวัยที่มักมีปัญหาทางสุขภาพ ผู้สูงอายุในวัยนี้ควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องมีการแข่งขัน ควรทำกิจกรรมอะไรๆ ที่พอออกพอใจและอยากทำในชีวิต

จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 10,014,705 คน เป็นชาย 4,514,815 คน และหญิง 5,499,890 คน หรือคิดเป็นชาย ร้อยละ 45.1 และหญิงร้อยละ 54.9 ของผู้สูงอายุทั้งหมด เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สูงอายุตามการแบ่งช่วงอายุ พบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุของประเทศไทยจะมีอายุอยู่ในช่วงวัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี) ถึงร้อยละ 56.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมด

2.2 แนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย

จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติและมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย พบว่าประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งตั้งแต่ปี 2548 ประเทศไทยได้กลายเป็น “สังคมสูงวัย” (Aged society) โดยสัดส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนมากถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) ในอีก 7 ปีข้างหน้า คือในปี 2564 โดยมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2574 ประเทศไทยก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) โดยมีสัดส่วนประชากรสูงอายุมากถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด สาเหตุที่ทำให้ประชากรไทยสูงวัยขึ้นได้แก่ อัตราเกิดที่ลดลงอย่างรวดเร็วในเวลา 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา และอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้น แสดงดังภาพ 2.1

แหล่งข้อมูล:

สำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2513, 2523, 2533, 2543 และ 2553, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

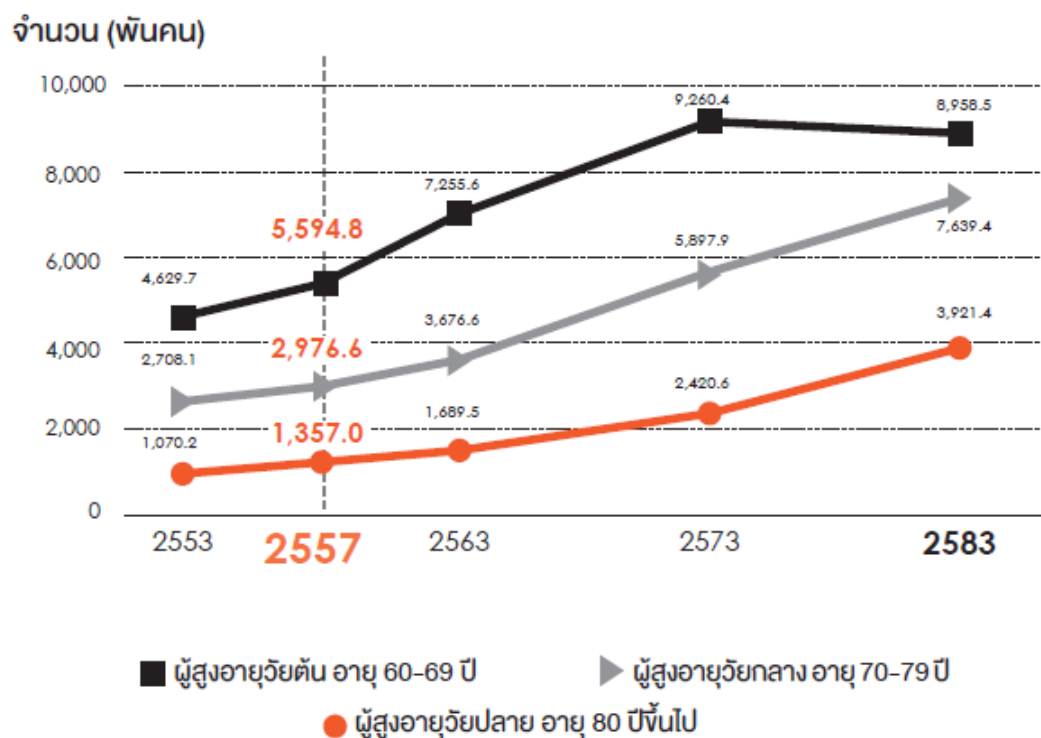
ภาพที่ 2.1 การคาดประมาณแนวโน้มประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทย ปี 2548 - 2574

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558)

จากการคาดประมาณประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทย ปี 2553-2583 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2557 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุวัยต้นจำนวน 5.6 ล้านคน (ร้อยละ 8.6 ของประชากรทั้งหมด) ผู้สูงอายุวัยกลางจำนวน 3.0 ล้านคน (ร้อยละ 4.6) และผู้สูงอายุวัยปลายจำนวน 1.4 ล้านคน (ร้อยละ 2.1) ในปี 2563 คาดประมาณว่าจะมีผู้สูงอายุวัยต้น เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 7.2 ล้านคน ผู้สูงอายุวัยกลาง เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 3.6 ล้านคน และผู้สูงอายุวัยปลาย เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 1.7 ล้านคน

และในปี 2573 ประเมินว่าจะมีประชากรสูงอายุวัยปลายหรือผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัว ซึ่งเพิ่มเร็วกว่าผู้สูงอายุในกลุ่มอื่น แสดงดังภาพ 2.2

จำนวนประชากรสูงอายุ วัยต้น วัยกลาง และวัยปลาย

ภาพที่ 2.2 การคาดประมาณแนวโน้มประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยจำแนกตามช่วงอายุ ปี 2553 - 2583

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558)

ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ แนวโน้มของการที่สัดส่วนของเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชายอย่างชัดเจน หรือเรียกว่า ผู้สูงอายุเป็นเรื่องของผู้หญิง (feminization of the elderly) สาเหตุที่ทำให้สัดส่วนของประชากรเพศหญิงมีสูงกว่าประชากรเพศชายในวัยสูงอายุ เนื่องจากอัตราการตายของประชากรเพศหญิงที่ต่ำกว่าเพศชาย Knodel และ Chayovan (2008 อ้างในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553) ได้นำข้อมูลการคาดประมาณประชากรภายใต้ข้อสมมติฐานภาวะเจริญพันธุ์ระดับกลางขององค์การสหประชาชาติ มาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สัดส่วนของประชากรเพศหญิง จะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 55 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นประมาณร้อยละ 59 ในปี พ.ศ. 2593 และเป็นที่น่าสังเกตว่า สัดส่วนของประชากรเพศหญิงจะเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ที่เห็นได้ชัดคือ ในกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) สัดส่วนของประชากรเพศหญิงจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 64 เป็นประมาณร้อยละ 71 ในปี พ.ศ. 2593

2.3 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ได้แบ่งยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

1) มาตรการ หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

1.1 ขยายหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า

1.2 ส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย

2) มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 ส่งเสริมการเข้าถึง และพัฒนาการจัดบริการการศึกษา และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อความเข้าใจชีวิตและพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม

2.2 รมรงคให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ

1) มาตรการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น

2) มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

3) มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ

4) มาตรฐานสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

5) มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

6) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

1) มาตรการคุ้มครองด้านรายได้

2) มาตรการหลักประกันด้านสุขภาพ

3) มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

4) มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

1) มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ

2) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหรือฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ อย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

2.3 กำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศและดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

- 1) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
- 2) มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- 3) มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น

2.4 ความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ในปัจจุบันและอนาคตซึ่งบุคคลทุกช่วงวัยย่อมต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุกำลังมีจำนวนประชากรสูงขึ้นในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรผู้สูงอายุในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ต้องให้ความเข้าใจและความสำคัญถึงความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุนั้น เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความพร้อมและมีภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ได้ อย่างเท่าทันและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยการให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอบรม การสัมมนา หรือการถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเช่น สหรัฐอเมริกาได้อนุญาตให้ประชาชนที่เกษียณอายุเข้าเรียนในหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายเลย ประเทศเกาหลีได้จัดโครงการการศึกษาไอซีทีสำหรับผู้สูงอายุโดยร่วมมือกับภาคเอกชน วิทยาลัย ศูนย์สวัสดิการสังคม และศูนย์สวัสดิการผู้สูงอายุในวัยเกษียณ เพื่อฝึกอบรมทักษะไอซีทีแก่ผู้สูงอายุเป็นเวลา 20 – 30 ชั่วโมง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) สำหรับประเทศไทยได้ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับภารกิจหลักและอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทั้งการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร การจัดบริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับผู้สูงอายุในการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงอุดมศึกษา การสนับสนุนสื่อ การส่งเสริมให้หน่วยงานสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ การคุ้มครองการผลิตสื่อความรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตงานวิจัยเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553) ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เป็นมาตรการหนึ่งในการส่งเสริมผู้สูงอายุ ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง ความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันของตนเองได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ

การประกอบอาชีพ การดูแลสุขภาพร่างกาย การเสริมสร้างกำลังใจ สิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ รวมถึง การปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในครัวเรือนและนอกครัวเรือนได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการเข้าถึงข้อมูล หรือแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุได้รับ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 พบว่า ส่วนใหญ่มาจากบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ญาติหรือเพื่อน ฯลฯ (ร้อยละ 71.8) รับรู้ข้อมูล ข่าวสารจากการดูโทรทัศน์ (ร้อยละ 57.6) จากหอกระจายข่าว (ร้อยละ 45.0) จากวิทยุ (ร้อยละ 28.1) จากหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร (ร้อยละ 12.2) และมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 1.9 ที่ได้รับข้อมูล ข่าวสารจากการใช้อินเทอร์เน็ต/คอมพิวเตอร์

ความต้องการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ สามารถจำแนกออกได้ดังนี้ (ศรีศักดิ์ จามรมาน, 2552)

1. ความต้องการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ข้อมูลสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ความแก่ อัลไซเมอร์ สมรรถภาพทางกาย สุขภาพและยารักษาโรค ผลกระทบต่อสุขภาพ และผลวิจัยทางการแพทย์ โภชนาการและวิตามิน เป็นต้น

2. ความต้องการเรียนรู้ด้านการเพิ่มทักษะทางอาชีพหรือด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อมูลการจ้าง งานผู้สูงอายุ ข้อมูลการฝึกทักษะวิชาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

3. ความต้องการเรียนรู้ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การ ค้นหาและติดต่อกับเพื่อนใหม่ ๆ หรือสมาชิกในครอบครัว การติดต่อหรือเข้ากลุ่มกับผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องเดียวกันหรืออาจจะสร้างกลุ่มเองก็ได้ การแบ่งปันประสบการณ์ชีวิต เช่น แบ่งปันรูปถ่ายหรือ วิดีโอกับเพื่อนหรือครอบครัว

4. ความต้องการเรียนรู้ด้านกฎหมายและสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ได้แก่ ข้อมูลการฉ้อโกง เกี่ยวกับการประกันสุขภาพ ข้อมูลการฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลการฉ้อโกงทางการค้าบน อินเทอร์เน็ต ข้อมูลสาธารณสุขและค่าครองชีพสำหรับผู้สูงอายุ

5. ความต้องการเรียนรู้ด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้แก่ การให้ข่าวสารข้อมูล ความรู้แก่ ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการปกป้องตนเองจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2.5 การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารโทรคมนาคม และเครือข่ายการสื่อสาร ไร้สายในปัจจุบัน ทำให้การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ในสังคมมนุษย์เป็นไปอย่าง รวดเร็วกว้างขวาง ทัวถึง และมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้และ เพิ่มพูนความรู้อันมหาศาลได้โดยไม่มีอุปสรรคด้านพื้นที่ ระยะทาง หรือกาลเวลา ทำให้การศึกษา ตลอดชีวิตเป็นวงจรที่ไม่หยุดนิ่ง และมีพลังต่อการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง United Nations Development Program (UNDP) ได้กำหนดให้การเข้าถึงความรู้และการศึกษาของประชากร เป็น ส่วนหนึ่งของดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) ของประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยเฉพาะ เว็บไซต์ได้ทำให้พรมแดนในการ เข้าถึงความรู้และการศึกษาหายไป การส่งเสริมให้ประชากรเข้าถึงความรู้และการศึกษา จึงเป็นหนึ่งใน ความจำเป็นของภาครัฐที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ Information Literacy ที่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) (2008, Towards Information Literacy Indicators: Conceptual Framework Paper) ได้นิยามว่า เป็นความ

สามารถของปัจเจกชนในการ (1) ตระหนักรู้ถึงความต้องการสารสนเทศของตนเอง (2) รู้ถึงวิธีการในการสืบค้นเพื่อหาข้อมูล/สารสนเทศที่ต้องการ รวมถึงต้องสามารถประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่สามารถหามาได้ (3) รู้จักวิธีการจัดเก็บและเรียกข้อมูล/สารสนเทศมาใช้เมื่อต้องการ (4) สามารถใช้ข้อมูล/สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม (5) สามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อสร้างและสื่อสารความรู้ (ทศพนธ์ นรทัศน์, 2552)

ยุคหลอมรวมเทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับคนทุกคน และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของคนทุกเพศทุกวัย จำเป็นอย่างยิ่งผู้สูงอายุควรสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีหรือสื่อใหม่ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีตามศักยภาพและความเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และโทรคมนาคม เป็นเครื่องมือเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และดึงศักยภาพภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ มาใช้ในการพัฒนาประเทศ (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558) ซึ่งการเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนาองค์ความรู้และจัดให้มีการสื่อสารองค์ความรู้เหล่านั้นผ่านสื่อเทคโนโลยีต่างๆ ที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้ในแต่ละชุมชน การดำเนินงานเป็นลักษณะของการโปรยหว่านที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ การผลิตรายการ การเตรียมความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะมีตั้งแต่ความพร้อมในด้านการสื่อสาร คือ การอ่านออกเขียนได้ ความสามารถในการสืบค้นข้อมูลและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความพร้อมในด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร หรือการส่งผ่านความรู้ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการที่จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยมีคุณภาพชีวิตที่ดี และลดการเป็นภาระของผู้ที่เกี่ยวข้องให้น้อยลง (มูลนิธิสถาบัน วิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2555 : 74)

การใช้คอมพิวเตอร์ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้สูงอายุ อาจมีความเหมาะสมเฉพาะกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้และมีความพร้อมเท่านั้น ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกลยังมีความจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมในการสื่อสารความรู้ผ่านสื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสาร ส่งเสริมให้มีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการแสวงหาความรู้ทั้งในด้านการฝึกทักษะและความพร้อมด้านคอมพิวเตอร์เพื่อสะดวกในการแสวงหาความรู้ ซึ่งปัจจุบันผู้สูงอายุสามารถใช้ช่องทางในการแสวงหาความรู้ผ่านคอมพิวเตอร์ทั้งจากที่บ้านของตนเอง บ้านเพื่อน บ้านญาติ ที่ทำงาน สถานศึกษา ร้านอินเทอร์เน็ต และศูนย์บริการสารสนเทศเพื่อชุมชน ICT ทำให้การดำเนินวิถีชีวิตของผู้สูงอายุมีคุณภาพที่ดี ตัวอย่างเช่น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าได้สัมผัสกับโลกกว้างมากขึ้น ได้ติดต่อกับโลกภายนอกและเห็นมุมมองใหม่ๆ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการทำธุรกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน เช่น การซื้อของออนไลน์ การชำระบิลออนไลน์ และการตรวจสอบสถานะบัญชีธนาคารออนไลน์ เหล่านี้เป็นปัจจัยหลากหลายที่ทำให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความสะดวกสบายจากคอมพิวเตอร์ การได้รับความรู้และทักษะจากการใช้คอมพิวเตอร์ และมีความไว้วางใจในการทำธุรกรรมออนไลน์ (Kenneth & Jane, 2010 : 149) สำหรับวัตถุประสงค์การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุนั้นจะแตกต่างกัน ได้แก่ เพื่อติดต่อสื่อสารกับครอบครัวญาติพี่น้อง และเพื่อนด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ ที่สนใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหุ้น สภาพภูมิอากาศ การเดินทางท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพ การแพทย์ และสมุนไพร เป็นต้น เพื่อซื้อสินค้าออนไลน์และการประมูลสินค้า เพื่อความบันเทิง เช่น เล่นเกม ดูหนัง ดูละครย้อนหลัง เป็นต้น เพื่อการพิมพ์งานเอกสาร เพื่อจัดการด้านการเงิน เช่น บันทึกรายรับ

รายจ่ายของครอบครัว ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในด้านทางสังคม เช่น การทำงานอาสาสมัครให้กับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ (สมาน ลอยฟ้า, 2554 : 58) นอกจากนี้การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีสำหรับสังคมผู้สูงอายุยังมีอีกหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพ ช่วยในการเพิ่มผลผลิตภาพการทำงานของผู้สูงอายุ และการดำรงชีวิต

จากรายงานสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนเมื่อปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า การเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ใช้คอมพิวเตอร์ 344,400 คน (ร้อยละ 3.36) ไม่ใช่ 9,913,682 คน (ร้อยละ 96.64) ใช้อินเทอร์เน็ต 403,057 คน (ร้อยละ 3.93) ไม่ใช่ 9,855,025 คน (ร้อยละ 96.07) ใช้โทรศัพท์มือถือ 5,816,966 คน (ร้อยละ 56.70) ไม่ใช่ 4,441,116 คน (ร้อยละ 43.30)

เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ใช้คอมพิวเตอร์ พบว่า ในจำนวนผู้สูงอายุที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ 476,632 คน ใช้คอมพิวเตอร์จากที่บ้านจำนวน 296,692 คน (ร้อยละ 68.24) ใช้ที่ทำงาน 82,169 คน (ร้อยละ 17.24) ใช้ที่สถานศึกษา 3,329 คน (ร้อยละ 0.70) ใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ต 1,962 คน (ร้อยละ 0.41) ใช้ที่ศูนย์บริการสารสนเทศเพื่อประชาชน/ห้องสมุด/ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 19,967 คน (ร้อยละ 4.19) ใช้ที่บ้านเพื่อน/คนรู้จัก/ญาติ 28,811 คน (ร้อยละ 6.04) ใช้ที่สถานที่ให้บริการอื่นๆ เช่น วัด สถานเอนามัย อบต. ฯลฯ 5,499 คน (ร้อยละ 1.15) ใช้ตามสถานที่ต่างๆ ผ่านคอมพิวเตอร์พกพา 36,370 คน (ร้อยละ 7.63) และอื่นๆ ไม่ทราบ 1,833 คน (ร้อยละ 0.38)

นอกจากนี้ยังมีการสำรวจของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558 จากจำนวนผู้สูงอายุ 315 คน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่ผ่านโทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน/แท็บเล็ต ร้อยละ 50.79 และร้อยละ 13.33 ไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าว การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ผ่านคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) มีร้อยละ 33.65 และร้อยละ 29.84 ระบุว่าไม่มี เข้าถึงสื่อใหม่ผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ร้อยละ 33.97 และร้อยละ 34.60 ระบุว่าไม่มี รวมทั้งผู้สูงอายุเข้าถึงสื่อใหม่ผ่านสมาร์ททีวี ร้อยละ 19.05 และร้อยละ 31.43 ระบุว่าไม่มี ส่วนการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.29 เชื่อมต่อผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ทำงานอยู่ ส่วนอีกร้อยละ 33.01 ใช้อินเทอร์เน็ตที่ติดตั้งที่บ้าน และร้อยละ 32.28 ใช้บริการอินเทอร์เน็ตฟรีที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ จัดให้บริการ ผู้สูงอายุมีการใช้งานแอปพลิเคชันต่างๆ ตามลำดับดังนี้ ไลน์ (Line), ซอฟต์แวร์/แอปพลิเคชันในการค้นหาข้อมูล เช่น Google/Bing ฯลฯ, Youtube, Facebook และกูเกิลพลัส (Google+) คิดเป็นร้อยละ 43.84, 27.17, 26.91, 24.28 และ 13.04 ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง ICT ของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง ICT ของผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICT โดย สุรศักดิ์ มั่งสิงห์ และจากรุวรรณ มณฑิราช (2555 : 17) ได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาสรุปไว้ดังนี้

1. การขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการเข้าถึง ICT ของผู้สูงอายุ
2. การขาดความสามารถและทักษะในการใช้งานด้าน ICT ของผู้สูงอายุ
3. การใช้งาน ICT มีความยุ่งยากซับซ้อนสำหรับผู้สูงอายุ

4. การขาดความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุในการเข้าถึง ICT ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การขาดงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอินเทอร์เน็ต
6. ความเกรงกลัวที่จะใช้งานด้าน ICT ของผู้สูงอายุ
7. ผู้สูงอายุไม่มีเวลาในการเข้าใช้งานด้าน ICT
8. ผู้สูงอายุยังไม่เห็นความสำคัญและทราบถึงประโยชน์ของ ICT
9. ผู้สูงอายุไม่ทราบถึงแหล่งที่ตั้งหรือหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการด้าน ICT
10. แหล่งให้บริการ ICT อยู่ห่างไกล ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ
11. สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่เสื่อมถอยของผู้สูงอายุทำให้เกิดความล่าช้า

แนวทางดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี โดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558) ได้สรุปแนวทางไว้ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนากลไกกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม ไอที สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อใหม่ต่าง ๆ ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น มาตรการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ บริการ ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีของผู้สูงอายุให้มากขึ้น เป็นต้น

แนวทางที่ 2 การจัดบริการและกระจายบริการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม อย่างทั่วถึง อย่างเช่น จัดให้มีบริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงโดยไม่มีค่าใช้จ่าย และ/หรือมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำสำหรับผู้สูงอายุ โดยการลงทะเบียนเข้าใช้งานที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลการจดทะเบียนบุคคลดังกล่าว เพื่อยืนยันว่าผู้ใช้งานเป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนในการพัฒนาผู้สูงอายุ ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนในกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม จัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เพิ่มมูลค่าในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น การอบรมให้ความรู้และการรู้เท่าทันในการใช้สื่อเทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี เป็นต้น

แนวทางที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การกำกับดูแลมาตรฐานด้านฮาร์ดแวร์ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงฮาร์ดแวร์ การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม อุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อผู้สูงอายุ ตัวอย่างเช่น พิจารณาจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและโทรคมนาคม สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอในการจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก ฯลฯ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนนี้ ให้สามารถซื้ออุปกรณ์ได้ในราคาถูก แล้วแต่กรณี โดยพิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้งาน และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลนั้น เป็นรายการนี้

แนวทางที่ 5 การพัฒนาซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ตัวอย่างเช่น จัดให้มีการให้ความรู้ ความเข้าใจผ่านช่องทาง

ต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญในการเข้าถึง รู้เท่าทัน และใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ และจัดการศึกษา/ฝึกอบรมให้ผู้สูงอายุ

แนวทางที่ 6 การพัฒนาและคุ้มครองผู้บริโภคในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น พัฒนาและคุ้มครองผู้บริโภค ด้านไอที/สื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อใหม่ต่างๆ (ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชันและบริการ) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้เท่าทันในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต โทรทัศน์ดิจิทัล การทำธุรกรรมต่าง ๆ ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ การซื้อ-ขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ และการใช้บริการต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ปัจจัยความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี TMB (Technology acceptance model) ตามทฤษฎีของ Davis Bagozze และ Warshaw (1989 อ้างถึงใน สิงหะ ฉวีสุข และ สุนันทา วงศ์จตุรภัทร, 2012) เป็นทฤษฎีที่มีการยอมรับและมีชื่อเสียงในการเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ประเด็น ได้แก่

1) ตัวแปรภายนอก เช่น ข้อมูลประชากร และประสบการณ์ เป็นต้น มีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน

2) การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ คือปัจจัยที่กำหนดการรับรู้ในแต่ละบุคคลว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้อย่างไร และเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้ด้วย

3) การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน คือ ปัจจัยที่กำหนดในแง่ปริมาณหรือความสำเร็จที่ได้รับว่าตรงกับความต้องการหรือที่คาดหวังไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

4) ทศนคติที่มีต่อการใช้งาน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน ในขณะที่ความตั้งใจแสดงพฤติกรรมการใช้งานได้รับอิทธิพลจากทศนคติที่มีต่อการใช้งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการยอมรับการใช้งานจริงในที่สุด

สมาน ลอยฟ้า (2554) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ไว้ดังต่อไปนี้

1) ด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพ

- ช่วยปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและช่วยแก้ปัญหา โดยจะช่วยให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้รวดเร็วและได้ง่ายยิ่งขึ้น อาทิ สารสนเทศด้านการดูแลสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งผู้สูงอายุที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจะไม่ได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเหมือนกับผู้ที่มีโอกาสใช้

- ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึก ว่า ตนเองมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้พึ่งพาผู้อื่นน้อยลง และการที่ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเองอยู่ที่บ้าน นอกจากจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวและรัฐในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอีกด้วย

- ช่วยให้ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น การสื่อสาร การใช้บริการต่าง ๆ ของรัฐ กิจกรรมพหิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ ความบันเทิงและบริการอื่น ๆ เป็นต้น

- ช่วยในการฟื้นฟูสมรรถนะของผู้สูงอายุโดยการเคลื่อนไหวมือในขณะที่ทำงานกับแป้นพิมพ์และเมาส์

- ช่วยให้ผู้สูงอายุยังคงรักษารูปแบบการดำรงชีวิตที่เป็นอิสระทั้งภายในจิตใจ ทางร่างกาย และทางสังคม อย่างไม่เป็นภาระแก่ผู้ใด

- เป็นเครื่องมือช่วยป้องกันการเสื่อมของสมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นเกมส์ คอมพิวเตอร์ช่วยพัฒนาความกระตือรือร้น ผักผ่อนความจำ ช่วยในการมองเห็น การได้ยิน การทำงานของสมอง การเพิ่มความไวของสมองให้แก่ผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพได้

2) ด้านการเรียนรู้

- ช่วยกระตุ้นความสามารถในการคิด การเรียนรู้ การอ่านและการทำความเข้าใจกับสิ่ง ที่อ่าน ความจำ และชะลออาการภาวะสมองเสื่อม

- ช่วยให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นการขยายโอกาสในการศึกษา และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- ช่วยให้มองเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์

3) ด้านการติดต่อสื่อสารและสังคม

- ช่วยอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร สามารถติดต่อสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกและดีขึ้น เช่น โดยการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการที่ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม โดยมีโอกาสติดต่อกับโลกภายนอกใหม่อีกครั้งนั้น ช่วยให้เกิดความรู้สึกละเอียดอ่อน และยังเป็นวิธีการเชื่อมช่องว่างระหว่างวัยอีกด้วย

- ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคม เพิ่มระดับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ความเกี่ยวข้องกับชุมชน และความเป็นพลเมืองที่ดี

4) ด้านจิตวิทยาและสุขภาพจิต

- ช่วยให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจตนเองและสังคม

- ช่วยลดความรู้สึกละแฉง หดหู่ และอาการซึมเศร้าลง และเพิ่มความมั่นใจในตนเองมากขึ้นเนื่องจากมีเพื่อนและติดต่อกับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนบนอินเทอร์เน็ต จะช่วยให้มีจิตใจกระปรี้กระเปร่าขึ้น ซึ่งอาจทำให้ลืมความเจ็บปวดจากการป่วยไข้ และรวมถึงการคิดฆ่าตัวตาย

- ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจส่งเสริมความมีอำนาจ และความเป็นตัวของตัวเอง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ สามารถนำมาสรุปเป็นปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ด้านการยอมรับสื่อเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการได้รับสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

ลักษณะประชากรหรือคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาระดับรายได้ โครงสร้างของครอบครัว อาชีพก่อนเกษียณ อาชีพในปัจจุบัน และภูมิหลังความเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาของนักวิชาการต่างประเทศ พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมีความลังเลในการใช้อินเทอร์เน็ต ผู้สูงอายุชาวอเมริกันที่เป็นคนผิวดำ มีการศึกษาดี และมีรายได้สูง จะเป็นผู้เข้าใช้ระบบออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ และ ผู้สูงอายุที่ยังทำงานอยู่จะไม่หลีกเลี่ยงการใช้เทคโนโลยี เพียงแต่จะมีความรู้สึกว่าการใช้งานมีความสะดวกน้อยกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ผลการศึกษาผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปได้ดังนี้ เป็นผู้สูงอายุที่แต่งงานแล้ว เป็นผู้มีการศึกษาสูง เป็นผู้ที่มียาได้สูงหลังการเกษียณอายุ เป็นผู้ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง และผู้สูงอายุเพศชายใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าเพศหญิง (สมาน ลอยฟ้า, 2554)

3.2 ปัจจัยด้านการยอมรับสื่อเทคโนโลยี

Davis (1989) and Brown & Venkatesh (2005) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ คือ

3.2.1 การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) หมายถึง ระดับความเชื่อถือของบุคคลที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน และช่วยยกระดับคุณภาพการดำเนินชีวิต อย่างเช่น เมื่อมีการนำสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มาให้บริการเพื่อการซื้อขายสินค้าและบริการ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ลดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาและการเดินทาง สามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้การที่บุคคลเกิดการยอมรับสื่อเทคโนโลยียังมีอีกหลากหลายประเด็นด้วยกัน ที่มีผลมาจากการได้รับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่ง Charness and Boot (2009) ได้กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาไอซีที ได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของการทำงาน การศึกษา การดูแลสุขภาพ การติดต่อสื่อสาร และ ความบันเทิง เหล่านี้เป็นเหตุผลของการยอมรับเทคโนโลยี ตัวอย่างเช่น ประโยชน์ด้านการดูแลสุขภาพทั้งการเลือกซื้อเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์และยาสมุนไพร ที่อาจเป็นคุณและโทษต่อสุขภาพร่างกายได้ และกลุ่มผู้สูงอายุยังรับรู้ถึงประโยชน์โดยตรงจากการใช้คอมพิวเตอร์ ก็คือการกระตุ้นให้นิ้วมือเคลื่อนไหวและสมองได้คิดและจดจำ ด้านความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลผ่านอีเมลและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งการรับรู้ถึงการสามารถใช้เชื่อมติดต่อหาเพื่อนใหม่หรือกลุ่มใหม่ที่ตนเองให้ความสนใจ เป็นต้น

3.2.2 การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) หมายถึง ระดับความเชื่อถือในความสามารถของบุคคลต่อสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ว่าสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีความง่ายต่อการใช้งาน ง่ายต่อการเข้าถึง และง่ายต่อการเรียนรู้ อย่างเช่น Reisenwitz, Iyer, Kuhlmeier, & Eastman (2007 อ้างถึงในสมาน ลอยฟ้า, 2554) ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 40.0 ไม่มี

ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำธุรกรรมทางธุรกิจ และผู้สูงอายุผู้หญิงมีความมั่นใจน้อยกว่าผู้ชาย และยังพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่าจะมีความสงสัยเกี่ยวกับความสามารถของตนเองน้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุน้อยกว่า

ดังนั้นเมื่อบุคคลรับรู้ถึงประโยชน์และรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานสื่อเทคโนโลยีแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอยู่หลากหลายประเภท ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิผล ประโยชน์ต่อตนเองให้มากที่สุด

3.2.3 ทักษะที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง ปฏิบัติทางความรู้โดยรวมของแต่ละบุคคลที่มีต่อการใช้งาน ซึ่งปัจจัยที่อยู่ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดคือ 1) ทักษะที่มีต่อพฤติกรรมนำมาใช้วัดระดับ ความดี-ไม่ดี ความเป็นที่พอใจ-ไม่เป็นที่พอใจ และความชอบ-ไม่ชอบ 2) แรงจูงใจภายใน นำมาใช้วัดระดับสามารถสร้างความสนุกสนาน ความพอใจ และความสนุก 3) ผลของการใช้งาน ถูกนำไปใช้วัดระดับความน่าสนใจ และความถี่ในการใช้งาน และ 4) ผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรม ใช้วัดระดับความชอบ ความรู้สึกผิดหวัง และความรู้สึกเบื่อ (สิงหะ ฉวีสุข และ สุนันทา วงศ์ตุรภัทร, 2555) อย่างเช่น ผู้สูงอายุหลายคนที่เคยใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ความสนใจ และรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานคอมพิวเตอร์ (Stewyn, 2004) ฉะนั้นทักษะที่มีต่อการใช้งานสื่อเทคโนโลยีของบุคคลก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์ได้

3.2.4 แรงจูงใจด้านความบันเทิง หมายถึง ความสนุกหรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ตโดยตรง

3.2.5 มูลค่าราคา หมายถึง ความรู้และทักษะการคิดเปรียบเทียบเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับ และค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้ประโยชน์นั้น ว่าคุ้มค่าต่อการลงทุนที่จะซื้อมาใช้งานหรือไม่อย่างไร

3.2.6 อิทธิพลของสังคม หมายถึง การรับรู้ของแต่ละบุคคลที่เชื่อว่าตนเองควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ จะทำให้เป็นการยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นอิทธิพลจากบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน กลุ่มเพื่อนที่สัมพันธ์กันหรือทำธุรกิจร่วมกัน เป็นต้น

3.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี

โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีจะช่วยส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้บุคคลเกิดการใช้อินเทอร์เน็ตได้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสถานที่ตั้งของโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ สถาบัน หรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลความรู้ที่ทันสมัยในชุมชนมีการให้บริการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดตั้งห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ โดยรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ หรือทรัพยากรอื่น ๆ และให้มีหน่วยงานการศึกษาในระดับชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด จัดโครงการฝึกอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุวัยต้น (60-74 ปี) (สุรเดช ส้าราญจิตต์, 2548 ; อารียมยั๋งพงษ์, 2556)

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัทธิ จันทรโณกุล (2552) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเมืองในสังคมยุคแห่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนเมืองใช้เวลาว่างในชีวิตประจำวันด้วยการฟังวิทยุ / โทรทัศน์ / สืบค้นข้อมูลความรู้ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตหรือทางคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 87.6) ผู้สูงอายุในชุมชนเมืองมีความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุมีความต้องการศึกษาเรียนรู้โดยใช้สื่อที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ รองลงมา คือมีความต้องการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในศาสนาที่นับถือ และมีความต้องการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีความสุข ตามลำดับ และ ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก 3 ระดับ ได้แก่ ผู้สูงอายุมีความต้องการศึกษาเรียนรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อคอมพิวเตอร์ที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะ มีความต้องการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และต้องการศึกษาเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะ สำหรับช่องทางการศึกษาเรียนรู้ที่จัดบริการที่สำคัญที่สุด คือ การเรียนรู้ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ โดยผลิตหรือจัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

จาวรรรณ พิมพิค้อ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการใช้ ปัญหาการใช้ ความสามารถในการใช้ และความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 71.1) และไม่ใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 85.6) เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 70.5) และไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 68.2) ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ (ร้อยละ 72.1) และไม่มีความจำเป็นต้องใช้ (ร้อยละ 68.8) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุเห็นความสำคัญและบทบาทของ ICT ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่า ในสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระดับมาก และผู้สูงอายุต้องการให้มีการฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระดับมาก

ศิริวรรณ อนันต์โท (2552 : 5) ได้ศึกษางานวิจัยของมหาวิทยาลัยด้านสุขภาพและวิทยาศาสตร์แห่งรัฐออเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ที่บ้านของกลุ่มคนไข้ผู้สูงอายุ (มากกว่า 65ปี) เกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อที่จะนำ IT มาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนผู้สูงอายุให้มากขึ้น การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ด้านสุขภาพ ได้แก่ แรงจูงใจ ค่าใช้จ่าย ความรู้ในการใช้ IT ระดับการศึกษา ภาษาวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงเทคโนโลยี

พิชญบุษย์ จิระโกคานนท์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 60-64 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทมากที่สุด สถานภาพสมรสและอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้านหลักสูตรการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ด้าน

ประโยชน์การใช้คอมพิวเตอร์ และด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ในระดับมาก แสดงว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าตนเองยังมีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางให้ เรียนรู้เทคโนโลยีและเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมต่อโลกข้อมูลข่าวสาร เหล่านี้เป็นปัจจัยเอื้อต่อ การเรียนคอมพิวเตอร์ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการผู้สอนคอมพิวเตอร์ สถานที่เรียน คอมพิวเตอร์ ที่บ้าน ที่ชุมชน และหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมาก แสดงว่าผู้สูงอายุมีความ ต้องการคุณลักษณะของผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความอดทนต่อผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยเอื้อต่อ การเรียนคอมพิวเตอร์ ส่วนหลักสูตรที่ง่ายมีส่วนเป็นปัจจัยเอื้อต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ เป็นอย่างยิ่ง

สุรศักดิ์ มั่งสิงห์ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีความต้องการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับสูง 3 ด้านคือ 1) ต้องการให้ หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ ในการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร 2) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับการเข้าใช้งาน และ 3) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนด้านการมีและการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือแบบทั่วไปมากกว่าโทรศัพท์ มือถือแบบสมาร์ตโฟน ส่วนใหญ่รู้จักร้านอินเทอร์เน็ต และรองลงมารู้จักศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน รองลงมาใช้จากร้านอินเทอร์เน็ต และส่วนใหญ่ก็ไม่เคยใช้บริการ อินเทอร์เน็ต ในส่วนของการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือ คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีความยุ่งยากซับซ้อน ขาดความรู้และทักษะในการใช้งานและไม่มีงบประมาณสำหรับ เป็นค่าบริการอินเทอร์เน็ตรายเดือน

ณัฐกานต์ บุญรอด และทิพยา จินตโกวิท (2558 : 485) ได้ศึกษาแนวทางการออกแบบ เว็บไซต์สำหรับผู้สูงอายุ โดยกำหนดเกณฑ์การวัดความง่ายในการเรียนรู้การใช้งาน จากการเรียนรู้ การโพสต์ข้อมูล การเรียนรู้การค้นหาชื่อเพื่อน เป็นต้น และเกณฑ์การวัดความพึงพอใจของผู้ใช้ วัด จาก 2 ด้านคือ ด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์และด้านการออกแบบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ ประเมินการใช้งานเว็บไซต์ จำนวน 30 คน จำนวน 13 คน (43.3%) และเพศหญิง จำนวน 17 คน (56.7%) มีอายุ 60-64 ปี จำนวน 15 คน (50%) อายุ 65-69 ปี จำนวน 9 คน (30%) และอายุ 70- 74 ปี จำนวน 6 คน (20%) กลุ่มตัวอย่างทุกคนเป็นข้าราชการบำนาญ โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ การใช้งานคอมพิวเตอร์ระหว่าง 7-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน (63.3%) พบว่า ผู้สูงอายุ สามารถเรียนรู้การใช้งานเว็บที่พัฒนาขึ้น ง่ายกว่าเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อเว็บที่พัฒนาขึ้นมากกว่าเว็บที่มี อยู่เดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อารีย์ มัยงพงษ์ (2556) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 355 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT เพื่ออ่านข้อมูลข่าวสารและติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้สูงอายุมีความต้องการต่อประเด็นเหล่านี้ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับบริการฝึกอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต สถานที่ฝึกอบรมสะดวกในการเดินทาง และวิทยาการที่เข้าใจข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป ให้ความสำคัญในด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ด้านวิทยาการ ด้านหลักสูตร และด้านการให้บริการในการฝึกอบรม มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่น้อยกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมมีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยฝึกอบรมมาก่อน

สมาน ลอยฟ้า (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ปัญหาและความต้องการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยที่เกี่ยวข้องการไม่ใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ในชนบท พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่าใช้อินเทอร์เน็ตน้อยกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มอายุ 51-60 ปี มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง รองลงมาคือเข้ารับการฝึกอบรม เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือใช้ติดต่อสื่อสารได้สะดวกและรวดเร็ว รองลงมาได้แก่ ใช้งานไม่ยุ่งยากและใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารได้ทุกประเภท และให้ความเพลิดเพลินและความบันเทิง ตามลำดับ ส่วนความต้องการมากที่สุด คือต้องการให้ราคาค่าใช้บริการอินเทอร์เน็ตถูกลง รองลงมา ได้แก่ ต้องการเพิ่มแหล่งให้บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะในชุมชน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูง โครงการจำหน่ายคอมพิวเตอร์ในราคาพิเศษ และการฝึกอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม สำหรับปัจจัยของการไม่ใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ส่วนมากคือ ไม่มีเวลาใช้เนื่องจากมีงานและกิจกรรมอื่นที่ต้องทำ รองลงมา ได้แก่ ไม่คุ้นเคยและไม่มีทักษะในการใช้แป้นพิมพ์ ขาดความคล่องแคล่วในการใช้เมาส์ และไม่มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ตลอดจนไม่มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อน และไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองด้วย

Ofcom (2549 อ้างถึงใน จารุวรรณ พิมพิค้อ, 2552) ได้สำรวจการใช้งานอินเทอร์เน็ตในกลุ่มผู้สูงอายุชาวอังกฤษทั้งในตัวเมืองและพื้นที่ห่างไกล พบว่า กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป ตัดสินใจไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุผลเพราะว่าตนเองไม่มีผลประโยชน์ใดๆ บนอินเทอร์เน็ต และ 2 ใน 3 กลุ่มตัวอย่างระบุว่าปัจจุบันไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้และพร้อมที่จะเข้าสู่โลกออนไลน์ หากได้รับการสนับสนุนที่ดีพร้อม และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการหลักสูตรสอนการใช้อินเทอร์เน็ตที่ออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

Kim (2008 อ้างถึงใน Sayago, Forbes & Blat, 2012) ได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารที่เผยแพร่ระหว่างปี 1990 ถึงปี 2008 พบว่าส่วนใหญ่ประเด็นที่จำเป็นจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการเรียนรู้ไอซีทีในกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) เวลาและอายุ คือเนื่องจากความชราภาพของผู้สูงอายุจะมีผลกระทบต่อระยะเวลาในกระบวนการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ และ 2) ประสบการณ์กับ

เทคโนโลยี คือประสบการณ์หรือโอกาสการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุจะมีน้อยกว่ากลุ่มบุคคลในวัยอื่นๆ หรือบุคคลที่อ่อนวัยกว่านั่นเอง

Wood, Lanuza, Bacin, MacKenzie and Nosko (2010) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบสำคัญทางสภาพของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการเรียนรู้ ICT โดยประเมินผลจากก่อนการฝึกอบรมและภายหลังจากการฝึกอบรมการใช้ ICT ของผู้สูงอายุจำนวน 65 คน พบว่า อันดับความสำคัญอันดับแรกในการเรียนรู้ ICT ของผู้สูงอายุนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพด้านความสามารถ อายุ และคุณสมบัติของผู้สูงอายุ และการเรียนรู้ ICT ของผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับตัวของผู้เรียนเองและไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเท่านั้น

Sayago, Forbes & Blat (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่องประชากรผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ICT โดยศึกษาข้อมูลจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 420 คน ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า การประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ICT ของผู้สูงอายุ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของอายุและความทรงจำ ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับความต้องการในชีวิตประจำวัน 2) การเรียนรู้ร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ และ 3) ทำให้ความทรงจำไม่เสื่อม นอกจากนี้งานวิจัยยังเน้นคำถามเกี่ยวกับผู้สูงอายุมีวิธีการอย่างไรจึงทำให้มีความรอบรู้ ICT ดังเช่นปัจจุบันนี้ จากการศึกษาข้อมูลของกลุ่มผู้สูงอายุในช่วงเวลาหลายปีได้แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ ICT มากขึ้น มีเทคนิคในการเรียนรู้และไม่มีปัญหาความยุ่งยากในการเรียนรู้ ICT และจากประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้ที่สำคัญ ทั้งนี้การให้บริการเพื่อการเรียนรู้ ICT สำหรับผู้สูงอายุนั้นได้รับการบูรณาการมากขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การสำรวจเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 12,656 คน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในจำนวน 21 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 96 ชมรม และเป็นชมรมผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกระบุไว้ในทำเนียบองค์กร ชมรมผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำขึ้นจากการสำรวจโดยสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวนสมาชิกตามชมรม

ลำดับที่	ชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	จำนวน (ชมรม)	สมาชิก (คน)
1	ชมรมผู้สูงอายุเขตดอนเมือง	3	67
2	ชมรมผู้สูงอายุเขตคลองสาน	3	1,496
3	ชมรมผู้สูงอายุเขตจอมทอง	2	136
4	ชมรมผู้สูงอายุเขตทุ่งครุ	3	173
5	ชมรมผู้สูงอายุเขตธนบุรี	7	754
6	ชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน	18	1,520
7	ชมรมผู้สูงอายุเขตบางบอน	1	278
8	ชมรมผู้สูงอายุเขตราชวัชรบุรณะ	3	1,003
9	ชมรมผู้สูงอายุเขตพระนคร	4	977
10	ชมรมผู้สูงอายุเขตสะพานสูง	2	728
11	ชมรมผู้สูงอายุเขตบางซื่อ	13	776

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2557 ในกรุงเทพมหานครจำแนกตามจำนวนสมาชิกตามชมรม

ลำดับที่	ชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	จำนวน (ชมรม)	สมาชิก (คน)
12	ชมรมผู้สูงอายุเขตราชเทวี	3	681
13	ชมรมผู้สูงอายุเขตมีนบุรี	2	260
14	ชมรมผู้สูงอายุเขตภาษีเจริญ	1	115
15	ชมรมผู้สูงอายุเขตจตุจักร	11	1,765
16	ชมรมผู้สูงอายุเขตพญาไท	4	263
17	ชมรมผู้สูงอายุเขตลาดพร้าว	5	616
18	ชมรมผู้สูงอายุเขตบางจาก	1	52
19	ชมรมผู้สูงอายุเขตป้อมปราบ	4	515
20	ชมรมผู้สูงอายุเขตดุสิต	3	316
21	ชมรมผู้สูงอายุเขตวัฒนา	3	165
	รวมทั้งสิ้น	96	12,656

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน โดยดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขนาดจำนวนเขตพื้นที่ชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีแบบเจาะจง จากทั้งหมด 21 เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร โดยเลือกมา 5 เขต ได้แก่ เขตพระนคร เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตราชเทวี และเขตดุสิต
2. กำหนดขนาดจำนวนชมรมผู้สูงอายุจาก 5 เขต ได้จำนวนชมรมผู้สูงอายุ 34 ชมรม โดยมีสมาชิกทั้งหมด 4,515 คน
3. กำหนดขนาดจำนวนผู้สูงอายุได้เท่ากับ 368 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จากตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 47) และกระจายสัดส่วนไปยังชมรมต่างๆ ที่สุ่มได้ เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ/ก่อนอายุ 60 ปี อาชีพปัจจุบัน รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน โครงสร้างของครอบครัว และประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ทักษะคนที่มีการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา อิทธิพลของสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยี ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมของสถานที่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบมีความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบมีความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบมีความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้ตอบมีความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบมีความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยีในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นที่คำนวณได้ กำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 456)

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ บทความ รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและระดับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและการสนับสนุนเทคโนโลยี

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมด้านเนื้อหา และความชัดเจนของข้อคำถาม (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินข้อคำถามแต่ละข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ ดังนี้ (มณฑชัย เทียนทอง, 2548 : 118)

- +1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- 1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

$$\text{แล้วนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเกณฑ์การพิจารณาความตรงของข้อคำถาม มีดังนี้

- ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ค่า IOC ที่ได้มีค่าตั้งแต่ 0.4 – 1.0 ซึ่งข้อตกลงการเลือกข้อคำถาม ค่า IOC จะต้องมากกว่า 0.5 ดังนั้นจึงได้นำข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.4 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เกินกว่า 0.5 และได้ค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (Cronbach's Coefficient Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.892

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงานกับชมรมผู้สูงอายุ เพื่อขอความร่วมมือในการติดต่อกับผู้สูงอายุ
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์และครบถ้วน จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดำเนินการดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และ ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี วิเคราะห์โดยใช้ การหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter
4. ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ/ก่อนอายุ 60 ปี อาชีพปัจจุบัน รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน โครงสร้างของครอบครัว และประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์

ตอนที่ 2 ระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ทักษะคติที่มีต่อการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา อิทธิพลของสังคม และระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมของสถานที่

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเกษียณอายุ อาชีพปัจจุบัน รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน โครงสร้างของครอบครัว และประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 320)		
คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	140	43.8
หญิง	180	56.2
อายุ		
60 – 64 ปี	164	51.2
65 – 69 ปี	107	33.4
70 – 74 ปี	37	11.6
75 – 79 ปี	5	1.6
80 – 84 ปี	5	1.6
85 ปี ขึ้นไป	2	0.6
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	10	3.1
ประถมศึกษา	57	17.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	53	16.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	41	12.8
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	50	15.6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา	32	10.0
ปริญญาตรี	65	20.3
ปริญญาโท	12	3.8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	(n = 320)	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี		
รับราชการ	68	21.2
ทำงานรัฐวิสาหกิจ	46	14.4
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	51	15.9
ค้าขาย	58	18.2
รับจ้างทั่วไป	64	20.0
เกษตรกรกรรม	12	3.8
ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน)	21	6.5
อาชีพปัจจุบัน		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน)	95	29.7
ข้าราชการบำนาญ	51	15.9
ค้าขาย	72	22.5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	49	15.3
รับจ้างทั่วไป	46	14.4
เกษตรกรกรรม	3	0.9
อื่น ๆ (ไปรตระบุ)	4	1.3
รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	6	1.9
1,000 – 4,999 บาท	72	22.5
5,000 – 9,999 บาท	61	19.1
10,000 – 19,999 บาท	85	26.5
20,000 – 29,999 บาท	53	16.6
30,000 บาท ขึ้นไป	43	13.4
โครงสร้างของครอบครัว		
อยู่ตามลำพัง	35	10.9
อยู่กับครอบครัว	190	59.4
อยู่กับญาติ	90	28.1
อยู่กับผู้อื่น	5	1.6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 320)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์		
ไม่เคยใช้เลย	110	34.4
เคยใช้บ้างแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว	68	21.2
ปัจจุบันยังใช้อยู่บ้าง	95	29.7
ใช้เป็นประจำ	47	14.7

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุมากที่สุดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.2 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.8 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 60 – 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาอายุระหว่าง 65 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 ส่วนน้อยที่สุดมีอายุ 85 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.6 ระดับการศึกษามากที่สุด คือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.3 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.8 และน้อยที่สุดเป็นผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.1 อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี มากที่สุดมีรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 21.2 รองลงมามีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20.0 และน้อยที่สุดเป็นอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 3.8 อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน) คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมามีอาชีพค้าขาย 22.5 และส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 0.9

สำหรับรายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 1,000 – 4,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 และส่วนน้อยรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.9 โครงสร้างของครอบครัว ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาพักอาศัยอยู่กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 28.1 และส่วนน้อยพักอาศัยอยู่กับผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 1.6 สำหรับประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่เคยใช้เลย คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาปัจจุบันยังใช้อยู่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.7 และส่วนน้อยใช้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 14.7

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ทักษะคติที่มีต่อการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิง มูลค่าราคา อิทธิพลของสังคม และระดับความต้องการได้รับสนับสนุนเทคโนโลยี ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมของสถานที่ โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ระดับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	(n = 320)
			ระดับ ความคิดเห็น
1. การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ผู้สูงอายุได้ค้นหาข้อมูล ได้ความรู้และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแล รักษาสุขภาพร่างกาย	3.61	1.467	มาก
2. การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ติดต่อสื่อสารกับบุคคล ต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว เช่น ใช้อีเมล เฟสบุ๊ก ไลน์ และอินสตาแกรม เป็นต้น	3.57	1.445	มาก
3. การใช้คอมพิวเตอร์ทำให้ฟื้นฟูสมรรถนะของ ผู้สูงอายุ โดยการเคลื่อนไหวมือในขณะที่ทำงาน กับแป้นพิมพ์และเมาส์	3.59	1.501	มาก
4. การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้สูงอายุได้กระตุ้น ความสามารถในการคิด การเรียนรู้ การอ่าน ความจำ และชะลออาการภาวะสมองเสื่อม	2.61	1.272	ปานกลาง
5. การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตช่วยให้ ผู้สูงอายุลดความรู้สึกเหงา ทดหู่ และอาการ ซึมเศร้าลงได้เนื่องจากมีเพื่อนและติดต่อกับ เพื่อนบนอินเทอร์เน็ต	2.67	1.309	ปานกลาง
6. การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เป็น เรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนหรือเป็นปัญหาแต่อย่างใด สำหรับผู้สูงอายุ	3.33	1.376	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 320)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
7. ผู้สูงอายุสามารถทำธุรกรรมด้านการเงินกับ ทางธนาคารต่างๆ ได้สะดวกบนอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อธนาคาร ด้วยตนเอง	3.70	1.160	มาก
8. ข้อมูลเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุบนเว็บไซต์หรือเว็บ วารสารผู้สูงอายุสามารถช่วยป้องกันหรือให้ปลอดภัย จากการถูกหลอกด้านการเงินและถูกหลอกข้อมูล ส่วนตัว	3.76	1.077	มาก
9. ผู้สูงอายุที่มีปัญหาในด้านการได้ยินสามารถใช้อีเมล เป็นช่องทางในการสื่อสารได้โดยไม่ต้องใช้วิธีการฟัง	3.06	1.381	ปานกลาง
10. ข้อความที่น่าสนใจหรืออ่านแล้วประทับใจสำหรับ ผู้สูงอายุ สามารถเก็บรักษาไว้เป็นคุณค่าทางจิตใจ	2.89	1.265	ปานกลาง
11. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อสร้างความสุข สนุกสนานจากบนเว็บไซต์ เช่น การเดินทางท่องเที่ยว การกีฬา เป็นต้น	3.53	1.487	มาก
12. ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบน อินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างความบันเทิงเร้าใจ ทำให้คลาย ความเครียดได้เป็นอย่างมาก	3.88	1.079	มาก
13. อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ และบุตรหลานที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น	4.12	1.103	มาก
14. ผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต	3.36	1.021	มาก
15. สื่อสังคมออนไลน์และเว็บสังคมออนไลน์เป็นช่องทาง ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้สร้างสังคมใหม่และพบ เพื่อนใหม่ๆ รวมทั้งสามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่าง เพื่อนสมาชิก	3.60	1.455	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	(n = 320)
			ระดับ ความคิดเห็น
16. การใช้อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุได้ดูข้อมูลด้าน การเมืองและติดตามข่าวสาร สถานการณ์การเมือง ได้เป็นประจำตลอดเวลา	2.51	1.311	ปานกลาง
17. การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุช่วยทำให้สามารถ รับทราบข้อมูลจากรัฐบาลเกี่ยวกับการประกัน สุขภาพและการประกันสังคมผู้สูงอายุ	3.57	1.470	มาก
18. ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเว็บไซต์แวล้อมสำหรับ ผู้สูงอายุ เช่น การสร้างสังคมเพื่อการมีสุขภาพดี การป้องกันสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคและการปฏิบัติตน กรณีอากาศร้อนรุนแรงหรือหนาวเย็นจัด เป็นต้น	2.05	1.480	น้อย
19. ผู้สูงอายุสามารถสร้างหน้าประวัติส่วนตัว (Profile) เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาบนเว็บ ที่ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต	2.90	1.245	ปานกลาง
20. ผู้สูงอายุสามารถแบ่งปันรูปถ่ายหรือวิดีโอกับเพื่อน หรือครอบครัวบนเว็บที่ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต	3.70	1.560	มาก
21. เว็บและแอปพลิเคชันบนอินเทอร์เน็ตมีเกมส์พัฒนา สมองสำหรับฝึกสมองและฝึกความจำสำหรับผู้สูงอายุ	3.33	1.357	ปานกลาง
22. ผู้สูงอายุสามารถสั่งซื้อสินค้าและบริการบน อินเทอร์เน็ตหรือใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ด้วยตนเอง	3.61	0.992	มาก
23. ราคาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การติดต่อ สื่อสารไร้สาย ตลอดจนราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ต มีราคาถูกลง	3.34	1.355	ปานกลาง
24. การท่องเว็บอย่างสะดวกสบายสำหรับผู้สูงอายุก็คือ สามารถขยายตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้นอ่านได้อย่างสบาย และการปรับความชัดเจนของตัวอักษรและภาพได้	3.45	1.404	มาก
25. ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมการสนทนากับเพื่อนสมาชิก	3.20	1.045	ปานกลาง

ในห้องสนทนาเสมือนจริงบนอินเทอร์เน็ตได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	(n = 320)
			ระดับ ความคิดเห็น
26. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาเว็บบ้านพักและสถานที่ให้บริการดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุได้บนอินเทอร์เน็ต	3.28	1.387	ปานกลาง
27. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพเพื่อให้ได้รายละเอียดก่อนตัดสินใจสั่งซื้อ	3.20	1.390	ปานกลาง
28. การใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้	3.59	1.501	มาก
29. ข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตมีความเชื่อถือได้จึงทำให้ยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยี	2.31	1.272	น้อย
30. การใช้สื่อเทคโนโลยีทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน/กลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และบุคคลอื่นในสังคม	2.67	1.309	ปานกลาง
รวม	3.60	1.455	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง บุตรหลานและเพื่อนๆ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมาคือ ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบนอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างความบันเทิงใจ ทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างมาก ($\bar{X} = 3.88$) และ ข้อมูลเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุบนเว็บไซต์หรือเว็บบอร์ดผู้สูงอายุสามารถช่วยป้องกันหรือให้ปลอดภัย จากการถูกหลอกด้านการเงินและถูกหลอกข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X} = 3.76$) สำหรับประเด็นที่ผู้สูงอายุให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยมีเพียงจำนวน 2 ข้อเท่านั้น ได้แก่ ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเว็บสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การสร้างสังคมเพื่อการมีสุขภาพดี การป้องกันสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคและการปฏิบัติตนกรณีอากาศร้อนรุนแรงหรือหนาวเย็นจัด เป็นต้น ($\bar{X} = 2.05$) และ ข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตมีความเชื่อถือได้จึงทำให้ยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยี ($\bar{X} = 2.31$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ

(n = 320)			
ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน	3.68	1.351	มาก
2. การจัดหาสถานที่ให้บริการฝึกอบรมสื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในบริเวณเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัย	3.57	1.445	มาก
3. การให้บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุด สถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน	3.78	1.421	มาก
4. การจัดให้ผู้สูงอายุได้ใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายโดยไม่เสียค่าบริการ (Free Wi-Fi) โดยการลงทะเบียนเพื่อแสดงตัวตนว่าเป็นผู้สูงอายุจริง	3.53	1.472	มาก
5. การจัดให้มีหน่วยงานหรือศูนย์รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน ทั้งเครื่องมือสองที่มีสภาพใช้งานได้ และเครื่องใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการ	2.85	1.669	ปานกลาง
6. การสนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินทุนสำหรับจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อเทคโนโลยีให้แก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สมาคม ชุมชนหรือชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ทั่วถึง	3.63	1.376	มาก
7. การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษา ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล	2.94	1.680	ปานกลาง
8. การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดกฎหมายทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	2.52	1.786	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 320)			
ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
9. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางเข้า ฝึกรูปแบบสำหรับผู้สูงอายุหรือจัดเป็นกลุ่มย่อยใน แต่ละชุมชนเพื่อให้สามารถเดินทางได้สะดวก	3.61	1.347	มาก
10. การจัดนิทรรศการให้ความรู้สื่อเทคโนโลยีและ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องทางเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าชมเพื่อเป็นแรงจูงใจ ให้ผู้สูงอายุสนใจเทคโนโลยีมากขึ้น	3.52	1.475	มาก
รวม	3.55	1.342	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ ซึ่งเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุด สถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาคือ การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน ($\bar{X} = 3.68$) และ การสนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินทุนสำหรับจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีให้แก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สมาคม ชุมชน หรือชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.63$) สำหรับประเด็นที่เหลืออีก จำนวน 3 ข้อนั้น ผู้สูงอายุให้ความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษา ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.94$) การจัดให้มีหน่วยงานหรือศูนย์รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตและสมาร์ทโฟน ทั้งเครื่องมือสองที่มีสภาพใช้งานได้และเครื่องใหม่ให้สำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการ ($\bar{X} = 2.85$) และ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดกฎหมายทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 2.55$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยี และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยี

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

SEX	แทน	เพศของผู้สูงอายุ
AGE	แทน	อายุของผู้สูงอายุ
EDUC	แทน	ระดับการศึกษา
BEF_OCCP	แทน	อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี
CUR_OCCP	แทน	อาชีพปัจจุบัน
INC	แทน	รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน
FAMILY	แทน	โครงสร้างของครอบครัว
EXPER	แทน	ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์
ACC_TECHNO	แทน	การยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ
SUPP_TECHNO	แทน	การสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ
LEARN_TECHNO	แทน	การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี โดยการพิสูจน์สมมุติฐานที่กำหนดไว้ 2 ข้อ ตามสมการ ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1

$$\text{LEARN_TECHNO} = b_0 + b_1\text{SEX} + b_2\text{AGE} + b_3\text{EDUC} + b_4\text{BEF_OCCP} + b_5\text{CUR_OCCP} + b_6\text{INC} + b_7\text{FAMILY} + b_8\text{EXPER}$$

สมมุติฐานข้อที่ 2

$$\text{LEARN_TECHNO} = b_0 + b_1\text{ACC_TECHNO} + b_2\text{SUPP_TECHNO}$$

ตารางที่ 5 สถิติพรรณนาและเมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

ตัวแปร	LEARN_TECHNO	SEX	AGE	EDUC	BEF_OCCP	CUR_OCCP	INC	FAMILY	EXPER
SEX	.163								
AGE	-.254	.008							
EDUC	.065	-.158	.069						
BEF_OCCP	-.316	.025	.664	.066					
CUR_OCCP	.058	.192	.085	.000	.015				
INC	.329	.043	-.135	.170	-.130	.030			
FAMILY	.253	.308	-.068	-.257	-.103	.115	.099		
EXPER	.086	.243	.098	.000	.024	.000	.057	.054	
\bar{X}	3.275	0.395	0.454	0.832	0.559	0.514	0.641	0.645	0.665
S.D.	0.917	0.490	0.499	0.375	0.498	0.501	0.481	0.480	0.498

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ/ก่อนอายุ 60 ปี อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โครงสร้างครอบครัว และ ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ ไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูง (เท่ากับหรือมากกว่า 0.750) ที่จะก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดข้อสมมติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุซึ่งเป็นตัวแปรตามก็ไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงเช่นกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

คุณลักษณะส่วนบุคคล	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
เพศ (SEX)	0.114	1.780	.077
อายุ (AGE)	-0.063	-0.786	.433
ระดับการศึกษา (EDUC)	0.192	2.941	.004**
อาชีพก่อนเกษียณ (BEF_OCCP)	0.016	0.259	.796
อาชีพปัจจุบัน (CUR_OCCP)	-0.232	-2.895	.003**
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (INC)	0.247	3.985	.000**
โครงสร้างครอบครัว (FAMILY)	0.110	1.730	.085
ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ (EXPER)	0.188	2.879	.004**
R ² = 0.246, SEE = 0.809, F = 9.885, Sig. of F = .000			

** P ≤ .01

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์

เมื่อพิจารณาภาพรวมปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุทุกข้อ จากค่า R² พบว่าสามารถอธิบายความมีอิทธิพลของปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 24.6

ตารางที่ 7 สถิติพรรณนาและเมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ตัวแปร	LEARN_TECHNO	ACC_TECHNO	SUPP_TECHNO
ACC_TECHNO	.471		
SUPP_TECHNO	.278	.116	
\bar{x}	3.276	3.991	
S.D.	0.917	0.681	

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี 2 ด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ และ ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ ไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูง (เท่ากับหรือมากกว่า 0.750) ที่จะก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดข้อสมมติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ นอกจากนี้ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 2 ด้าน กับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีซึ่งเป็นตัวแปรตามก็ไม่มีคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงเช่นกัน

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ (ACC_TECHNO)	0.159	2.320	.021*
ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ (SUPP_TECHNO)	0.183	3.413	.001**
$R^2 = 0.397$, $SEE = 0.717$, $F = 47.323$, $Sig. \text{ of } F = .000$			

* $P \leq .05$, ** $P \leq .01$

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาภาพรวมทั้ง 2 ปัจจัย จากค่า R^2 พบว่า สามารถอธิบายความมีอิทธิพลของปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 39.7

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้สูงอายุเพื่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

จากคำถามแบบปลายเปิด ผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะโดยภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

ตารางที่ 9 ข้อเสนอแนะโดยภาพรวมของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1. ต้องการให้มีเว็บผู้สูงอายุให้มากขึ้นและตั้งชื่อเว็บให้ผู้สูงอายุจดจำได้ง่ายโดยเฉพาะเว็บที่ให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุตามช่วงวัยที่ต่างกัน ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและทันทีทันใด	17	27.9
2. ควรมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) บทเรียนออนไลน์ (E-learning) เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีทักษะเบื้องต้นในการใช้คอมพิวเตอร์บ้างแล้วได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการดูแลสุขภาพ การป้องกันภัยสำหรับผู้สูงอายุ การบรรยายธรรมะ และสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ	15	24.6
3. ควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ไอซีทีชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในเขตเมือง ตำบล หมู่บ้าน โดยมีวิทยากรอาสาสมัครในการให้ความรู้และคำแนะนำ	11	18.0
4. ต้องการเรียนรู้และใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้แก่ ใช้ facebook รับข่าวสารที่ทันสมัยและส่งข้อความหาเพื่อน ๆ และ การใช้ Line ในการส่งสติ๊กเกอร์/โพลสดสติ๊กเกอร์ใหม่ สร้างกลุ่มแบบส่วนตัวในไลน์เพื่อติดต่อสื่อสาร	10	16.4
5. ต้องการได้รับสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์และแท็บเล็ต ตลอดจนบริการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุ อย่างเช่น ค่าบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายฟรี (Free Wi-Fi) เป็นต้น	8	13.1
รวม	61	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้สูงอายุที่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั้งหมดจำนวน 61 คน เกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ซึ่งประเด็นที่มีค่าความถี่สูงสุดคือ ต้องการให้มีเว็บผู้สูงอายุให้มากขึ้นและตั้งชื่อเว็บให้ผู้สูงอายุจดจำได้ง่ายโดยเฉพาะเว็บที่ให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุตามช่วงวัยที่ต่างกัน ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและทันทีทันใด รองลงมา คือ ควรมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) บทเรียนออนไลน์ (E-learning) เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีทักษะเบื้องต้นในการใช้คอมพิวเตอร์บ้างแล้วได้เรียนรู้ด้วยตนเองไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการดูแลสุขภาพ การป้องกันภัยสำหรับผู้สูงอายุ การบรรยายธรรมะ และสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ และควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ไอซีทีชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเมือง ตำบล หมู่บ้าน โดยมีวิทยากรอาสาสมัครในการให้ความรู้และคำแนะนำ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการยอมรับเทคโนโลยี และการสนับสนุนเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการยอมรับเทคโนโลยีและด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ ผู้สูงอายุจำนวน 320 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุทั้งหมด 320 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.2 ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.8 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 60 – 64 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาอายุระหว่าง 65 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 ส่วนน้อยที่สุดมีอายุ 85 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.6 ระดับการศึกษามากที่สุด คือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.3 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.8 และน้อยที่สุดเป็นผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.1 อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี มากที่สุดมีรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 21.2 รองลงมาอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20.0 และน้อยที่สุดเป็นอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 3.8 อาชีพปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน) คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาอาชีพค้าขาย 22.5 และส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 0.9

สำหรับรายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 1,000 – 4,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.5 และส่วนน้อยรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.9 โครงสร้างของครอบครัว ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาพักอาศัยอยู่กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 28.1 และส่วนน้อยพักอาศัยอยู่กับผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 1.6 สำหรับประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่เคยใช้เลย คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมา ปัจจุบันยังใช้อยู่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.7 และส่วนน้อยใช้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 14.7

2. ระดับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาระดับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) โดยประเด็นที่ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 15 ประเด็น ซึ่งประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากเรียงจาก 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง บุตรหลานและเพื่อนๆ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.12$) 2) ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบนอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างความบันเทิงใจทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างมาก ($\bar{X} = 3.88$) 3) ข้อมูลเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุบนเว็บไซต์หรือเว็บบราวเซอร์ผู้สูงอายุสามารถช่วยป้องกันหรือให้ปลอดภัย จากการถูกหลอกลวงด้านการเงินและถูกหลอกข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X} = 3.76$) 4) ผู้สูงอายุสามารถทำธุรกรรมด้านการเงินกับทางธนาคารต่างๆ ได้สะดวกบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อธนาคารด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.70$) และ 5) ผู้สูงอายุสามารถแบ่งปันรูปถ่ายหรือวิดีโอกับเพื่อนหรือครอบครัวบนเว็บที่ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยในปัจจุบัน มีเพียงจำนวน 2 ประเด็นเท่านั้นโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตมีความเชื่อถือได้จึงทำให้ยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยี ($\bar{X} = 2.31$) และ ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเว็บสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุเช่น การสร้างสังคมเพื่อ การมีสุขภาพดี การป้องกันสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคและการปฏิบัติตนกรณีอากาศร้อนรุนแรงหรือหนาวเย็นจัด ฯลฯ ($\bar{X} = 2.05$)

3. ระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวมทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) โดยประเด็นที่ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ ซึ่งประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากเรียงจาก 5 อันดับแรก ได้แก่ การให้บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุด สถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมาคือ การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน ($\bar{X} = 3.68$) และ การสนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินทุนสำหรับ จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีให้แก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สมาคม ชุมชนหรือชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในปัจจุบันมีจำนวน 3 ประเด็น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษา ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.94$) การจัดให้มีหน่วยงานหรือศูนย์รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตและสมาร์ทโฟน ทั้งเครื่องมือสองที่มีสภาพใช้งานได้และเครื่องใหม่สำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการ ($\bar{X} = 2.85$) และการให้ความรู้

ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดกฎหมายทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 2.55$)

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า

4.1 องค์ประกอบของปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ สามารถอธิบายความมีอิทธิพลได้ร้อยละ 24.6

4.2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ สามารถอธิบายความมีอิทธิพลได้ร้อยละ 39.7

5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากข้อคำถามแบบปลายเปิด ผู้สูงอายุได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปผลตามประเด็นที่มีความถี่สูงได้ดังนี้ 1) ต้องการเว็บผู้สูงอายุมากขึ้นและตั้งชื่อเว็บให้ผู้สูงอายุจดจำได้ง่ายโดยเฉพาะเว็บที่ให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามช่วงวัยที่ต่างกัน สามารถนำไปใช้ได้จริงและทันที 2) ควรมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) บทเรียนออนไลน์ (E-learning) เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีทักษะเบื้องต้นในการใช้คอมพิวเตอร์บ้างแล้วได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการดูแลสุขภาพ การป้องกันภัยสำหรับผู้สูงอายุ การบรรยายธรรมะ และสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ 3) ควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ไอซีทีชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยในเขตเมือง ตำบล หมู่บ้าน โดยมีวิทยากรอาสาสมัครในการให้ความรู้และคำแนะนำ 4) ต้องการเรียนรู้และใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้แก่ ใช้ facebook รับข่าวสารที่ทันสมัยและส่งข้อความหาเพื่อน ๆ และการใช้ Line ในการส่งสติ๊กเกอร์/โพลสติ๊กเกอร์ใหม่ สร้างกลุ่มแบบส่วนตัวในไลน์เพื่อติดต่อสื่อสาร และ 5) ต้องการได้รับสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์และแท็บเล็ต ตลอดจนบริการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้สูงอายุ อย่างเช่น ค่าบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายฟรี (Free Wi-Fi) เป็นต้น

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ประสบการณ์ใช้คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ ที่เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม ควรมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ทันสมัย และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ฉะนั้น ผู้สูงอายุในช่วงวัยต่างๆ จำเป็นต้องเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในโลกสังคมออนไลน์ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข เพราะการศึกษาเรียนรู้ที่ไม่มีใครแก่เกินเรียนนั่นเอง และหากปัจจุบันผู้สูงอายุที่ยังประกอบอาชีพทั้งธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ล้วนต้องให้ความสำคัญต่อการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการทำงานและใช้ในติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการประกอบอาชีพได้สะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้สูงอายุ ก็นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งด้วยเช่นกันที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ เพราะเงินรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายประจำวันสามารถนำมาจัดซื้อคอมพิวเตอร์และใช้จ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีได้ด้วยตนเองสำหรับใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ นอกจากนี้การที่ผู้สูงอายุได้เคยมีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาก่อน ก็ย่อมต้องการเรียนรู้เทคโนโลยีเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีให้หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับ สมาน ลอยฟ้า (2554) ที่ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง และเป็นผู้มีรายได้สูงหลังการเกษียณอายุ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wood, Lanuza, Bacin, MacKenzie and Nosko (2010) ที่ศึกษาองค์ประกอบสำคัญทางสถานภาพของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการเรียนรู้ ICT พบว่า อันดับความสำคัญอันดับแรกในการเรียนรู้ ICT ของผู้สูงอายุนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนบุคคลและสถานภาพด้านความสามารถของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี TMB (Technology Acceptance Model) ของ Davis Bagozze และ Warshaw ที่กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีขึ้นอยู่กับข้อมูลประชากร และประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี จากความคิดเห็นของผู้สูงอายุ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง บุตรหลานและเพื่อนๆ ที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบนอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างความบันเทิงใจทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นทั้งสามประเด็นล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับ การนำไปใช้ประโยชน์ได้มากต่อการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ อย่างเช่น ทำให้ผู้สูงอายุได้ติดต่อสื่อสาร สอบถามข่าวคราวความเป็นอยู่กับญาติมิตรและบุตร/หลาน/เหลนได้สะดวกรวดเร็ว ผู้สูงอายุจะรู้สึกเหงาแม้จะอยู่เพียงลำพังหรืออยู่ห่างไกลกันมากก็ตาม และผู้สูงอายุเห็นว่าการได้รับชมภาพยนตร์หรือได้ฟังเพลงที่ตนเองชื่นชอบบนอินเทอร์เน็ตภายในบ้านที่อยู่อาศัย ทำให้ได้รับความบันเทิงโดยไม่ต้องเดินทางออก ไปชมในโรงภาพยนตร์นอกบ้านจึงเกิดความสะดวกมากกว่า เนื่องจากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่ไม่เอื้อต่อการเดินทาง สอดคล้องกับ Chames and Boot (2009) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้าของการพัฒนาไอซีทีได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของการติดต่อสื่อสารและความบันเทิง ซึ่งเป็นเหตุผลของการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุและบุคคลวัยต่างๆ ที่ได้ใช้งานสื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับ สมาน ลอยฟ้า (2554) ที่ได้อธิบายถึงปัจจัยการเรียนรู้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ คือสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร เป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างวัย และยังช่วยให้ได้ติดต่อกับเพื่อนทั้งอดีตและปัจจุบัน

ได้ตลอดเวลา ช่วยให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของ Brown & Venkatesh (2005) คือความสนุกและความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้ไอที เป็นแรงจูงใจด้านความบันเทิงซึ่งเป็นปัจจัยที่กำหนดการยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยีโดยตรง ส่วนอีกประเด็นที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญเห็นในระดับมากเป็นอันดับที่สาม คือ ข้อมูลเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุบนเว็บไซต์หรือเว็บวารสารผู้สูงอายุสามารถช่วยป้องกันหรือให้ความปลอดภัยจากการถูกหลอกด้านการเงินและถูกหลอกข้อมูลส่วนตัว แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้ให้ความสนใจและต้องการข้อมูลที่ช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินโดยตนเองสามารถค้นหาและอ่านข่าวสารได้สะดวกบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับศรีศักดิ์ จามรมาน (2552) ที่ได้กล่าวถึงความต้องการเรียนรู้ด้านกฎหมายและสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ได้แก่ ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกันสุขภาพ และข้อมูลการฉ้อโกงทางการค้าบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี จากความคิดเห็นของผู้สูงอายุ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุด สถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน และ สนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินทุนสำหรับจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีให้แก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สมาคม ชุมชนหรือชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุได้รับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจึงต้องการจะศึกษาเรียนรู้และฝึกทักษะการใช้งาน แต่อาจมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเศรษฐกิจรายได้ การเดินทางในระยะทางไกลของผู้สูงอายุ และไม่มีความรู้หรือไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้ ฉะนั้นจึงต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนคอมพิวเตอร์และการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และจัดหาสถานที่ที่สะดวกสำหรับผู้สูงอายุได้ใช้งาน รวมทั้งการให้ความรู้และฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thomdike ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับการฝึกหัดหรือการกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจของผู้เรียนจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้อย่างถาวร สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ มังสิงห์ (2555) ที่พบว่าผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความต้องการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในระดับสูง คือ ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงไอซีที โดยต้องการให้จัดสรรเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการเข้าใช้งาน และต้องการให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมาน ลอยฟ้า (2557) ที่พบว่าต้องการให้ราคาค่าใช้บริการอินเทอร์เน็ตถูกลง ต้องการเพิ่มแหล่งให้บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะในชุมชน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูง โครงการจำหน่ายคอมพิวเตอร์ในราคาพิเศษและต้องการฝึกอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวรรณ พิมพิค้อ (2552) ที่พบว่าผู้สูงอายุเห็นว่า ในสังคมปัจจุบันนี้จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ต้องการให้มีการฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และสอดคล้องกับ Ofcom (2549 อ้างถึงใน จารุวรรณ พิมพิค้อ, 2552) จากการสำรวจผู้สูงอายุชาวอังกฤษพบว่า หากได้รับการสนับสนุนที่ดี ผู้สูงอายุก็จะมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าสู่โลกออนไลน์ และยังต้องการหลักสูตรสอนการใช้อินเทอร์เน็ตที่ออกแบบมาสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่เป็นข้อค้นพบมาเสนอแนะ เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การเกิดผลที่เป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทั้งในเขตชุมชนเมืองและนอกชุมชนเมือง ได้มีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง ทำให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสารสนเทศ (digital device)

1.2 ภาครัฐควรจัดสรรเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ สนับสนุนทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ

1.3 ภาครัฐควรจัดหาคอมพิวเตอร์สาธารณะไว้บริการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ ของผู้สูงอายุเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานของชุมชน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงการใช้คอมพิวเตอร์ได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านสภาวะทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุที่มีวัยแตกต่างกันไป เพื่อให้หลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุให้มากที่สุด

1.5 ภาครัฐควรสนับสนุนการให้บริการสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับชมรมผู้สูงอายุและชุมชนผู้สูงอายุที่มีความพร้อมในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

1.6 ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีกลุ่มผู้อาสาสมัครที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้าไปฝังตัวในแหล่งชุมชนผู้สูงอายุต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีจำนวนมากขึ้นในอนาคตของประเทศไทย เพื่อเป็นการพบปะพูดคุยในเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อคุณประโยชน์และโทษของบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้รู้เท่าทันเทคโนโลยี

1.7 ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการโน้มน้าวและกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนจันทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้กับผู้สูงอายุ

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยทางด้านประชากรผู้สูงอายุและพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นในทุกภาคของประเทศไทย

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการใช้ ICT ที่ประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุ โดยเป็นการวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล

2.4 ควรมีการสำรวจเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนผู้สูงอายุหรือชมรมผู้สูงอายุที่ต้องการเป็นชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ ICT

บรรณานุกรม

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2552). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556.**
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **ไอซีทีเพื่อการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: อรุณาการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). **การศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ.** [Online] แหล่งที่มา: <http://tgri.thainhf.org/?module=news&page2=detail&id185>. [12 มิถุนายน 2553].
- _____. (2552). **ผู้สูงอายุที่เข้าไม่ถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต.** [Online] แหล่งที่มา: <http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=1425>. [12 กันยายน 2553].
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552.** กรุงเทพฯ : เทพเพ็ญวานิสัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น
- จารุวรรณ พิมพ์อ้อ. (2552). **การใช้และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- จิราภรณ์ พิมพ์ใจใส. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ณรงค์ศักดิ์ ศรีทามันท์. (2553). **แนวคิดกำกับสื่อใหม่ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_11.pdf/aw021.pdf. [10 ธันวาคม 2558].
- ณัฐกานต์ บุญรอด และทิพยา จินต์โกวิท (2558). **แนวทางในการออกแบบการสร้างเนื้อหาบนเว็บไซต์สำหรับผู้สูงอายุ.** The Eleventh National Conference on Computing and Information Technology, NCCIT2015.
- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2552). **คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ในประชากรผู้สูงอายุ 24 ตุลาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).**
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. ฟรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- พิษณุพงษ์ จิระโกคานนท์. (2553). **ความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

- ประเสริฐ ประสมรักษ์. (2555). **สถานการณ์ผู้สูงอายุ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.commed1.md.kku.ac.th/Site_data/myort2_78/29/summer2012/ [14 กุมภาพันธ์ 2559].
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . (2548). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2557**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2557). **ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset1.html> [15 ธันวาคม 2558].
- ศิริวรรณ อนันต์โท. 2552. ช่องว่างทางดิจิทัลในการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ. **ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ในประชากรผู้สูงอายุ** 24 ตุลาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).
- ศรีศักดิ์ จากมรمان. (2552). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต. **ในเอกสารประกอบการบรรยายสัมมนาทางวิชาการจัดโดยชมรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อความเท่าเทียม** 30 พฤษภาคม 2552 ณ โรงแรมดุสิตเพลส เฟส 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพมหานคร : (เอกสารอัดสำเนา).
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558). **โครงการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี. ในเอกสารประกอบการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) กรอบแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี** 12 พฤศจิกายน 2558 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ กรุงเทพฯ : (เอกสารอัดสำเนา).
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). ผู้สูงอายุกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. **วารสารสนเทศศาสตร์** ปีที่ 29 ฉบับที่ 2. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2554): 57-58.
- _____. (2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใหญ่ในชนบท. **อินฟอร์เมชัน (Information)** ปีที่ 21 ฉบับที่ 2. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2557): 23-24.
- สุรเดช สำราญจิตต์. (2548). **วิถีชีวิตของผู้สูงอายุเขตเมืองภาคกลางในประเทศไทย. วารสารรามคำแหง** ปีที่ 25 ฉบับที่ 1. (มกราคม – ธันวาคม 2548): 216.
- สุรศักดิ์ มั่งสิงห์ และจากรุวรรณ มณฑิราช. (2555). การศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. **ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยศรีปทุมประจำปี 2555** 26 ตุลาคม 2555. กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).
- สิงหะ ฉวีสุข และ สุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. **KMITL Information Technology Jornal**. (มกราคม – มิถุนายน 2555). [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://journal.it.kmitl.ac.th> [25 มีนาคม 2559].
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- อรอำไพ บุรานนท์. (2554). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของผู้สูงอายุ ศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีย์ มัยยพงษ์. (2556). สภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน ปีที่ 6 ฉบับที่ 1. (มกราคม – มิถุนายน 2556): 117.
- Charness N and Boot W.R. 2009. 'Aging and Information Technology Use: Potential and Barriers'. *Current Directions in Psychological Science*, 18(5): 253-258.
- Davis, F. D. (1989). **Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use Acceptance of Information Technology**. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-339.
- Kenneth C. Laudon & Jane P. Laudon. 2010. **Management Information Systems**, 11st ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc..
- Morris, C.G. (1990). **Psychology : An Introduction**. New Jersey : Prentic – Hall.
- S. A. Brown and V. Venkatesh. (2005). **Model of Adoption of Technology in the Household: A Baseline Model Test and Extension Incorporating Household Life Cycle**. *MIS Quarterly*, 29(4).
- Sayago. S., Forbes. P., Blat. J. (2012). Older people becoming successful ICT learners over time: challenges and strategies through an ethnographical lens. *Educational Gerontology*, 38, 6.
- Selwyn N. 2004. 'The information aged: A qualitative study of older adults' use of information and communications technology'. *Journal of Aging Studies*, 18(4): 369-384.
- Wood, E., Lanuza, C., Baciu, I., MacKenzie, M., & Nosko, A. 2010. **Instructional Styles, Attitudes and Experiences of Seniors in Computer Workshops**. *Educational Gerontology*, 36(10-11), 834-857.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีของผู้สูงอายุในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแรงจูงใจหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการเรียนรู้และใช้คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โปแกรมประยุกต์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ของผู้สูงอายุ ในยุคหลอมรวมเทคโนโลยี ซึ่งผลของการวิจัยจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการให้ความรู้และฝึกทักษะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมยุคดิจิทัล จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นให้มากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ
- ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี
- ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยี
- ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ

1.1 เพศ

- (1) ชาย (2) หญิง

1.2 อายุ

- (1) 60 – 64 ปี (2) 65 – 69 ปี
 (3) 70 – 74 ปี (4) 75 – 79 ปี
 (5) 80 – 84 ปี (6) 85 ปี ขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

- (1) ไม่ได้เรียนหนังสือ (2) ประถมศึกษา
 (3) มัธยมศึกษาตอนต้น (4) มัธยมศึกษาตอนปลาย
 (5) ปวช. (6) ปวส. / อนุปริญญา
 (7)ปริญญาตรี (8) ปริญญาโท

1.4 อาชีพก่อนเกษียณอายุหรือก่อนอายุ 60 ปี

☐ (1) รับราชการ	☐ (2) ทำงานรัฐวิสาหกิจ
☐ (3) ธุรกิจส่วนตัว	☐ (4) ค้าขาย
☐ (5) รับจ้าง	☐ (6) เกษตรกรรม
☐ (7) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน)	

1.5 อาชีพปัจจุบัน

☐ (1) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน / แม่บ้าน)	
☐ (2) ข้าราชการบำนาญ	☐ (3) ค้าขาย
☐ (4) ธุรกิจส่วนตัว	☐ (5) รับจ้าง
☐ (6) เกษตรกรรม	☐ (7) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.6 รายได้ปัจจุบันเฉลี่ยต่อเดือน

☐ (1) ต่ำกว่า 1,000 บาท	☐ (2) 1,000 – 4,999 บาท
☐ (3) 5,000 – 9,999 บาท	☐ (4) 10,000 – 19,999 บาท
☐ (5) 20,000 – 29,999 บาท	☐ (6) ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป

1.7 โครงสร้างของครอบครัว

☐ (1) อยู่ตามลำพัง	☐ (2) อยู่กับครอบครัว
☐ (3) อยู่กับญาติ	☐ (4) อยู่กับผู้อื่น

1.8 ประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์

☐ (1) ไม่เคยใช้เลย	☐ (2) เคยใช้บ้างแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว
☐ (3) ปัจจุบันยังใช้อยู่บ้าง	☐ (4) ใช้เป็นประจำ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ล้อมรอบตัวเลขที่อยู่ในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 แสดงความคิดเห็นระดับมากที่สุด
 4 แสดงความคิดเห็นระดับมาก
 3 แสดงความคิดเห็นระดับปานกลาง
 2 แสดงความคิดเห็นระดับน้อย
 1 แสดงความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ผู้สูงอายุได้ค้นหาข้อมูลได้ความรู้ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย					
2. การใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว เช่น ใช้อีเมล เฟสบุ๊ก ไลน์ และ อินสตราแกรม เป็นต้น					
3. การใช้คอมพิวเตอร์ทำให้ฟื้นฟูสมรรถนะของผู้สูงอายุโดยการเคลื่อนไหวมือในขณะที่ทำงานกับแป้นพิมพ์และเมาส์					
4. การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้สูงอายุได้กระตุ้นความสามารถในการคิด การเรียนรู้ การอ่านความจำ และชะลออาการภาวะสมองเสื่อม					
5. การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุลดความรู้สึกเหงา หดหู่ และอาการซึมเศร้าลงได้เนื่องจากมีเพื่อนและติดต่อกับเพื่อนบนอินเทอร์เน็ต					
6. การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เป็นเรื่องที่ยุงยาก ซ้ำซ้อนหรือเป็นปัญหาแต่อย่างใดสำหรับผู้สูงอายุ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. ผู้สูงอายุสามารถทำธุรกรรมด้านการเงินกับทางธนาคารต่างๆ ได้สะดวกบนอินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อธนาคารด้วยตนเอง					
8. ข้อมูลเตือนภัยสำหรับผู้สูงอายุบนเว็บไซต์หรือเว็บวารสาร ผู้สูงอายุสามารถช่วยป้องกันหรือให้ปลอดภัยจากการถูกหลอกลวงด้านการเงินและถูกหลอกข้อมูลส่วนตัว					
9. ผู้สูงอายุที่มีปัญหาในด้านการได้ยินสามารถใช้อีเมลเป็นช่องทางในการสื่อสารได้โดยไม่ต้องใช้วิธีการฟัง					
10. ข้อความที่น่าสนใจหรืออ่านแล้วประทับใจสำหรับผู้สูงอายุสามารถเก็บรักษาไว้เป็นคุณค่าทางจิตใจ					
11. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อสร้างความสุขสนุกสนานจากบนเว็บไซต์ เช่น การเดินทางท่องเที่ยว การกีฬา เป็นต้น					
12. ผู้สูงอายุสามารถรับชมภาพยนตร์และฟังเพลงบนอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างความบันเทิงใจ ทำให้คลายความเครียดได้เป็นอย่างมาก					
13. อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ และบุตรหลานที่อยู่ห่างไกลได้สะดวกยิ่งขึ้น					
14. ผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบันจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต					
15. สื่อสังคมออนไลน์และเว็บสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้สร้างสังคมใหม่และพบเพื่อนใหม่ ๆ รวมทั้งสามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่าง เพื่อนสมาชิก					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. การใช้อินเทอร์เน็ตช่วยให้ผู้สูงอายุได้ดูข้อมูลด้านการเมือง และติดตามข่าวสาร สถานการณ์การเมือง ได้เป็นประจำ ตลอดเวลา					
17. การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุช่วยให้สามารถรับทราบ ข้อมูลจากรัฐบาลเกี่ยวกับการประกันสุขภาพและการ ประกันสังคมผู้สูงวัย					
18. ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเว็บไซต์แวล้อมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การสร้างสังคมเพื่อการมีสุขภาพดี การป้องกันสัตว์ที่ เป็นพาหะนำโรคและการปฏิบัติตนกรณีอากาศร้อนรุนแรง หรือหนาวเย็นจัด เป็นต้น					
19. ผู้สูงอายุสามารถสร้างหน้าประวัติส่วนตัว (Profile) เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาบนเว็บไซต์ให้บริการ ทางอินเทอร์เน็ต					
20. ผู้สูงอายุสามารถแบ่งปันรูปถ่ายหรือวิดีโอกับเพื่อนหรือ ครอบครัวบนเว็บไซต์ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต					
21. เว็บและแอปพลิเคชันบนอินเทอร์เน็ตมีเกมส์พัฒนาสมอง สำหรับฝึกสมองและฝึกความจำสำหรับผู้สูงอายุ					
22. ผู้สูงอายุสามารถสั่งซื้อสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต หรือใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง					
23. ราคาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารไร้สาย ตลอดจนราคาค่าบริการอินเทอร์เน็ตมีราคาถูกลง					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24. การท่องเที่ยวอย่างสะดวกสบายสำหรับผู้สูงอายุก็สามารถขยายตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้นอ่านได้อย่างสบายและการปรับความชัดเจนของตัวอักษรและภาพได้					
25. ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมการสนทนากับเพื่อนสมาชิกในห้องสนทนาเสมือนจริงบนอินเทอร์เน็ตได้					
26. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาเว็บบ้านพักและสถานที่ให้บริการดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุได้บนอินเทอร์เน็ต					
27. ผู้สูงอายุสามารถค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพเพื่อให้ได้รายละเอียดก่อนตัดสินใจสั่งซื้อ					
28. การใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้					
29. ข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนอินเทอร์เน็ตมีความเชื่อถือได้จึงทำให้ยอมรับการใช้สื่อเทคโนโลยี					
30. การใช้สื่อเทคโนโลยีทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน/กลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และบุคคลอื่นในสังคม					

ตอนที่ 3 ระดับปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การให้ความรู้และฝึกทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงและการรู้เท่าทัน					
2. การจัดหาสถานที่ให้บริการฝึกอบรมสื่อเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุในบริเวณเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัย					
3. การให้บริการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามห้องสมุดสถานพยาบาล ศูนย์บริการผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้งาน					
4. การจัดให้ผู้สูงอายุได้ใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายโดยไม่เสียค่าบริการ (Free Wi-Fi) โดยการลงทะเบียนเพื่อแสดงตัวตนว่าเป็นผู้สูงอายุจริง					
5. การจัดให้มีหน่วยงานหรือศูนย์รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ ตั้งโต๊ะ โน้ตบุ๊กคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน ทั้งเครื่องมือสองที่มีสภาพใช้งานได้และเครื่องใหม่ให้สำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการ					
6. การสนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินทุนสำหรับจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อเทคโนโลยีให้แก่ศูนย์บริการผู้สูงอายุ สมาคม ชุมชนหรือชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ทั่วถึง					
7. การส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้สถาบันการศึกษา ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาล					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดกฎหมายทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง					
9. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางเข้าฝึกอบรมสำหรับผู้สูงอายุหรือจัดเป็นกลุ่มย่อยในแต่ละชุมชนเพื่อให้สามารถเดินทางได้สะดวก					
10. การจัดนิทรรศการให้ความรู้สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องทางเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าชมเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุสนใจเทคโนโลยีมากขึ้น					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในการให้ข้อมูลในครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) ดร. อารีย์ มัยงพงษ์
(ภาษาอังกฤษ) Dr. Aree Mayoungpong

2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ

3. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะบริหารธุรกิจ
86 ถนนพิจนุโลก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 02 6653555 ต่อ 2361
E-mail : aree.m@rmutp.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

- บธ.บ. (ระบบสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- ศศ.บ. (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ค.อ.ม. (ธุรกิจอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- บธ.ด. (การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

5.1 ภาพลักษณ์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขจักรวรรดิ: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ

5.2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และการรับรู้เกี่ยวกับศูนย์วิทยบริการของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร

5.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.5 สภาพความต้องการและคุณลักษณะของบุคลากรซอฟต์แวร์ในประเทศไทย

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.6 คุณลักษณะของบัณฑิตเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินกองทุนของสมาคมศิษย์เก่าพาณิชย์การพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.7 สภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

5.8 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไอซีทีสำหรับบุคลากรในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

